

TEMA BROJA: MEDIJSKA PISMENOST

ODGOVOR NA IZAZOVE DIGITALNOG DRUŠTVA

Strane 3, 4, 5, 6, 7, 8 i 9

Foto: freepik/@benzoix

URUČENE NAGRADE STUDENTIMA ZA NAJBOLJE STARTAP IDEJE

ZA PROJEKAT „MLADO SRCE POVEZUJE“ TRI HILJADE EURA

Strana 17

SUSRET MINISTARKE JAKŠIĆ-STOJANOVIĆ S PREDSTAVNICIMA EU

PODRŠKA
EVROPSKE KOMISIJE
REFORMAMA

Strana 13

INTERVJU S MR ALEKSANDROM
HAJDUKOVIĆ, DIREKTORICOM
ZAVODA ZA UDŽBENIKE

KVALITETNI
UDŽBENICI SU
JEDAN OD STUBOVA
OBRAZOVANJA

Strane 2 i 3

MINISTARSTVO PROSVJETE,
NAUKE I INOVACIJA

ZA RAZVOJ
NAUČNOISTRAŽIVAČKE
DJELATNOSTI 660.000
EURA

Raspisan konkurs za
sufinansiranje
naučno-istraživačke
djelatnosti u 2024. godini

Strana 18

INTERVJU S MR ALEKSANDROM HAJDUKOVIĆ, DIREKTORICOM ZAVODA ZA UDŽBENIKE I NASTAVNA SREDSTVA – PODGORICA

KVALITETNI UDŽBENICI SU JEDAN OD STUBOVA OBRAZOVANJA

• Voljeli bismo da je odziv od strane autora na naše javne konkurse koje raspisujemo za pisanje udžbenika veći, jer smo, u posljednjih par godina, suočeni sa situacijom da nam se na neke konkurse javlja veoma mali broj autora ili da nam se ne javi niko. Vjerujem da u našoj zemlji postoji intelektualni kapital, odnosno ljudi koji su kadri da pišu udžbenike i da će se ova situacija promijeniti

Šta za Vas predstavlja rukovođenje jednom tako važnom ustanovom kakva je Zavod za udžbenike i nastavna sredstva?

Prije svega – čast, a onda i veliku obavezu.

Znam da ovo zvuči kao fraza, ali zaista iskreno mislim tako. Kad kažem čast, mislim da je biti na čelu izdavačke kuće koja jedina u Crnoj Gori izdaje udžbenike zaista izuzetna čast i srećna sam što sam u prilici da obavljam ovu funkciju. Iskustvo koje sam sticala radeći u Zavodu prethodnih godina u tome mi puno pomaže. Sa druge strane, ovo je za mene i velika obaveza. Zavod je u svom skoro tridesetogodišnjem postojanju izrastao u modernu izdavačku kuću, sa preko trista naslova koje objavljujemo svake godine. Da bi se taj proces odvijao na kvalitetan način, odnosno ne samo odvijao, nego i stalno unapređivao, potrebna je velika stručnost i posvećenost, ne samo moja, nego i svih zaposlenih u Zavodu. Ipak, ljubav koju osjećam prema Zavodu, u kojem sam od pripravnčkih dana, i koji je za mene druga kuća u pravom smislu te riječi, daje mi dodatnu energiju i moram reći da me ovaj posao ispunjava zadovoljstvom.

Kako biste ocijenili svoj dosadašnji mandat na čelu Zavoda?

Bez lažne skromnosti, želim da kažem da period otkako sam na čelu Zavoda smatram veoma uspješnim. Prije svega, unijeli smo i konstantno unosimo značajne inovacije u naš rad, što je presudno u današnjem poslovanju bilo koje kompanije ili institucije. Neke od tih inovacija su već vidljive, a neke će to biti u narednom periodu.

Kad je riječ o udžbeničkoj produkciji, u cilju osavremenjivanja udžbeničkih kompleta,

Hajduković

kontinuirano objavljujemo javne konkurse za nova izdanja. Privremeno smo, kad je u pitanju osnovno i gimnazijsko obrazovanje, zaustavili ove aktivnosti, jer smo u saznanju da će se mijenjati nastavni planovi i programi. Dakle, da ne bismo radili nove udžbenike prije najavljenih izmjena, nismo objavili konkurse za prvi i drugi ciklus, kako smo bili

planirali, kao ni za gimnazije.

Kad je u pitanju stručno obrazovanje, u saradnji sa kolegama iz Centra za stručno obrazovanje konstantno radimo na pribavljanju novih rukopisa, odnosno objavljivanju novih udžbeničkih kompleta.

U dijelu udžbenika na albanskom jeziku, uspijevamo da ovaj veoma zahtjevan posao realizujemo kvalitetno i da za svu

djecu koja na albanskom jeziku pohađaju nastavu u osnovnim školama i gimnazijama obezbijedimo sve udžbenike.

Konstanto se novim informacijama ažurira sajt „Prosvjetnog rada“ i na tome svakodnevno radi ekipa naših novinara, pribavljajući informacije iz oblasti prosvjete, nauke i kulture. Osim toga, četiri puta godišnje izlazi i štampano

izdanje „Prosvjetnog rada“.

Veoma smo ponosni na sadržaj i obim radova u našem časopisu „Vaspitanje i obrazovanje“, koji je jedini časopis za pedagošku teoriju i praksu u Crnoj Gori. Raduje nas činjenica da u ovom časopisu svoje radove objavljuju ne samo kolege iz naše zemlje, već i iz regiona. I ovaj časopis izlazi četiri puta godišnje i za nesmetan rad redakcije i kontinuirano izlaženje časopisa obezbijedili smo sve neophodne preduslove, od finansijskih do kadrovskih i prostornih.

Koje su to aktivnosti i projekti u protekloj godini koje biste izdvojili?

Izvojila bih dvije aktivnosti: konkurs za vanudžbeničku literaturu i početak rada na digitalizaciji sadržaja.

Naime, u prvom dijelu prošle godine raspisali smo konkurs za vanudžbeničku literaturu, koji je bio namijenjen domaćim stvaraocima, kako onim za djecu, tako i za odrasle. Na konkurs je stigao značajan broj kvalitetnih rukopisa, koji su dostavljani anonimno. Kompetentna komisija, koja je posebno formirana za ovu svrhu, odabrala je dva rukopisa koji su nagrađeni objavljivanjem u našoj izdavačkoj kući. To su knjige „Zelena krava“, autorke **Jelene Vukić** i „Podzemne vode“ autora **Radomana Čečovića**.

Ove knjige su nedavno promovisane i može se reći da su već našle put do čitalačke publike. U narednom periodu planiramo da ih predstavimo publici u regionu, za šta već postoji interesovanje.

Prateći savremene trendove, Zavod je odlučio da, saglasno Strategiji za digitalizaciju obrazovanja, krene u digitalizaciju određenih sadržaja. Za ovu potrebu je prošle godine raspisan javni konkurs. Kako

ZAVOD NA SAJMOVIMA

Zavod za udžbenike i nastavna sredstva tradicionalno se predstavlja na sajmovima knjiga u zemlji i na njima često dobija glavne nagrade.

I ove godine planiramo da nastupimo na Sajmu knjiga i obrazovanja koji se u maju održava u Podgorici.

Takođe, našu produkciju na albanskom jeziku, i udžbeničku i vanudžbeničku, predstavimo na sajmu u Tirani.

Ono što je novina, jeste da će Zavod ove godine nastupiti na sajmu u Sarajevu. Ovo je značajna manifestacija, koji okuplja veliki broj učesnika iz regiona i smatramo da je višestruko korisno da na njoj predstavimo našu produkciju.

se radi o veoma specifičnoj oblasti, pribijavali smo se da nećemo naći adekvatnog ponuđača. Međutim, ipak smo dobili kvalitetnog saradnika za ovu oblast, firmu Codelab iz Podgorice i već se radi na digitalizaciji sadržaja iz tri oblasti: sajber bezbjednosti, e-lektira, kao i na sadržajima namijenjenim djeci s posebnim potrebama.

Radi se o sadržajima koji funkcionišu nezavisno od udžbenika i koji će biti od koristi djeci u shvatanju raznih tema.

U narednoj fazi, odnosno već ove godine, tražićemo ponuđača platforme za digitalne udžbenike, koja će biti dopuna štampanom izdanju. Trenutno smo u fazi istraživanja tržišta i vjerujemo da ćemo biti u prilici da u prvoj polovini ove godine raspisemo tender za nabavku ove platforme.

Pored ovoga, dodala bih da smo tokom prošle godine „oživjeli“ naše prodajne objekte, naročito u Podgorici, a koji već imaju prepoznatljiv izgled. Naime, tokom prošle godine, naše knjižare su brendirane, a ponuda unutar njih je značajno obogaćena kako literaturom domaćih i stranih izdavača, tako i kvalitetnim školskim i kancelarijskim priborom. U ovom kontekstu posebno bih pomenula našu knjižaru u centru Podgorice, u Ulici Novaka Miloševa 36, koja je postala prostor prepoznatljiv kao odlično mjesto za promociju naših izdanja ili organizaciju sličnih događaja. Sve ovo dodatno dopinosa misiji Zavoda kao izdavača, odnosno institucije koja je važan segment ukupnog sistema obrazovanja i vaspitanja u Crnoj Gori.

Kako ste zadovoljni dinamikom udžbeničke produkcije?

Samim tim što se svi udžbenici dostavljaju učenicima na vrijeme, mogu reći da smo mi u Zavodu zadovoljni tim segmentom.

Voljeli bismo da je odziv

od strane autora na naše javne konkurse koje raspisujemo za pisanje udžbenika veći, jer smo, u posljednjih par godina, suočeni sa situacijom da nam se na neke konkurse javlja veoma mali broj autora ili da nam se ne javi niko. Vjerujem da u našoj zemlji postoji intelektualni kapital, odnosno ljudi koji su kadri da pišu udžbenike i da će se ova situacija promijeniti.

Recite nam nešto o saradnji sa autorima i recenzentima, o kompleksnosti rada na jednom udžbeniku.

Kvalitetan udžbenik je proizvod kvalitetnog rada na relaciji urednik-autor. Naravno, nezamjenljiva je uloga recenzentata, koji su naučni radnici, praktičari, pedagozi i psiholozi, ali i svih ostalih koji daju svoj pečat udžbeniku: dizajnera, prelamača, lektora, korektora, štampara i drugih. Dakle, urednik koordinira cijelim ovim timom, koji je nekad veoma brojan, a sve sa ciljem da do učenika dođe što kvalitetniji udžbenik. Rad na udžbeniku je veoma kompleksan. Ovo naglašavam jer često čujemo paušalne ocjene o kvalitetu udžbenika. Da bi se jedan udžbenik mogao ocjenjivati potrebna je sveobuhvatna analiza, a onda, razumije se, i kompetentnost onoga ko analizira.

Koji su to najvažniji projekti koji čekaju Zavod ove godine?

Kao što sam pomenula, fokus ćemo staviti na inoviranje i produkciju udžbenika. Radi se o zaista ogromnoj produkciji. Nastavljamo sa aktivnostima usmjerenim na digitalizaciji sadržaja. Takođe, ponovo smo raspisali konkurs za vanudžbeničku literaturu.

Posebnu pažnju posvetićemo promociji naših izdanja.

Naravno, prije svega, učinićemo sve da naši đaci 1. septembra, na početku nove školske godine, dobiju nove udžbenike.

N. N.

U FOKUSU: FILIP P. JOVANOVSKI, DOKTORAND KOMUNIKOLOGIJE I MEDIJA

MEDIJSKA PISMENOST: HITNA POTREBA U PRELOMNOM VREMENU

- Međunarodne organizacije počele su da postavljaju medijsku pismenost u sam vrh najhitnijih globalnih prioriteta
- Uticaj digitalnih medija na psihu djeteta je nesaglediv
- Jedan od glavnih ciljeva medijske pismenosti je prelazak iz crno-bijelog u dijalektičko razmišljanje i holističku svijest o različitim perspektivama

O medijskoj pismenosti razgovarali smo sa Filipom P. Jovanovskim, doktorandom komunikologije i medija, saradnikom u nastavi na Humanističkim studijama UDG i članom Koalicije za medijsku pismenost Instituta za medije Crne Gore.

Vaša doktorska disertacija fokusirana je na medijsku pismenost. Možete li da nam pojasnite šta je zapravo medijska pismenost i koji je njen značaj?

Medijska pismenost prije svega podrazumijeva sposobnost kritičkog razmišljanja u odnosu na medijske poruke, ali i kreativne vještine stvaranja medijskih sadržaja na etički i građanski odgovoran način. Bez kritičkog mišljenja postajemo pasivna masa koju medijski akteri oblikuju prema svojim interesima.

Zašto je medijska pismenost važna? Svijet se nalazi u prelomnom vremenu. Mogućnosti medijskih manipulacija u eri

post-istine, posebno uz korišćenje vještačke inteligencije, otvaraju prostor za distopijske scenarije. Digitalni mediji danas oblikuju pogled na svijet mladih u većoj mjeri od svih nastavnika, udžbenika i škola ovoga svijeta. Samo ako pogledamo koje su najgledanije muzičke numere u našem regionu, shvatamo da se mladima od djetinjstva nameću ideali dekadentnog konzumerizma, u kojima su pohlepa, narcisoidnosti i seksualna objektivizacija mjera vrijednosti čovjeka. Dok ih sa druge strane, kao alternativni sistemi vrijednosti, čekaju razni ekstremizmi, propagande i teorije zavjere. Društvene mreže postale su poligon za dezinformacije, polarizaciju i govor mržnje.

Zato su svjetske organizacije počele da postavljaju medijsku pismenost u sam vrh najhitnijih globalnih prioriteta, prepoznajući je kao ključnu kompetenciju XXI vijeka. Ona se uvodi kao predmet u sve više

škola širom svijeta, uključujući i Crnu Goru. Kada pogledamo region, Slovenija je još od devedesetih godina uvela medijsku pismenost u osnovno, srednje, pa čak i u predškolsko obrazovanje.

Šta konkretno podrazumijeva kritičko mišljenje u medijskoj pismenosti?

Sušтина medijske pismenosti se može sažeti u poznatih „pet pitanja“ Centra za medijsku pismenost: ko je kreirao ovu medijsku poruku, koje kreativne tehnike ona koristi da bi nam skrenula pažnju ili ubijedila u nešto, kako će drugi ljudi doživjeti istu poruku, koje prikrivene ideologije možemo prepoznati u njoj i, konačno – ko preko ove poruke pokušava da stekne novac i moć? Postoji čitav niz tehnika koje konkretizuju primjenu ovih pitanja, a navešćemo samo nekoliko primjera.

Čak i ako medij svaku vijest

Nastavak sa prethodne strane

nastoji da predstavi što profesionalnije i neutralnije, u samom izboru prve vijesti se šalje implicitna poruka o tome koja novost je važnija od drugih. Televizija mora da napravi izbor koja vijest će biti prva emitovana u dnevniku, a portal mora da napravi selekciju koji će naslovi dominirati početnom stranicom. Postavlja se pitanje da li medij hiperfokusan na jednu temu zapravo pokušava da skrene pažnju sa neke druge teme.

Drugi primjer: kada novinar počinje da se obraća sagovorniku, sami način na koji postavlja pitanje on već kreira početni okvir na osnovu koga ćemo doživjeti gosta („frejming“). Dakle, novinar nije neutralni i nevidljivi medijator između gosta i interesovanja publike, već ima medijsku moć da gosta u startu uzdigne i heroizuje, ili da ga predstavi u najgorem svjetlu. Isto tako, dva fotografa iz dva različita medija mogu da svojim fotografijama „ispričaju“ potpuno suprotne priče o jednom istom događaju, tako što odlučuju o tome šta će na slici dominirati, a šta ostaje izvan „okvira“.

Takođe moramo biti jako oprezni kada primijetimo da medijska poruka budi snažne emocije u nama, recimo muzikom koja evocira snažne arhepske motive. Tu je od koristi primjena mindfulness-a, odnosno samosvijesti. Muzika i emocija nijesu odraz realnosti – sjetimo se da možda postoje i alternativne medijske poruke koje bude jednako jake emocije ali nose drugačije poruke. Kao što u međuljudskoj komunikaciji ton glasa često nosi bitniju informaciju nego formalna sadržina izrečene poruke, tako i u medijskoj komunikaciji odlučujuću ulogu igra način na koji se određena tema tretira, odnosno emocionalna obojenost datog narativa, kao i obim pažnje koji se temi pridaje.

Treba da imamo na umu sve ove medijske trikove i da ih očekujemo prije nego upadnemo u slične zamke.

Nedavno sam slušao priču o čovjeku koji ide po prigradskim putevima Nikšića, nasumice čupa travu koja mu zapadne za oko, suši je i skupo prodaje kao ljekoviti čaj za mnoge bolesti. Svaka roba nađe svoga kupca. Međutim, kada ove pojave spojimo s digitalnim medijima, stvari postaju opasne. Nedavno smo mogli

da vidimo marketing prevare u kojima su snimci regionalno javnih ličnosti modifikovani AI deepfake tehnologijom (tehnologija zasnovana na vještačkoj inteligenciji pomoću koje se mijenja postojeći ili stvara potpuno novi, najčešće video, sadržaj koji ima za cilj da prikaže ono što se NIJE zaista desilo) tako da izgleda da oni promoviraju neke alternativne medicinske preparate. Nažalost, mnogi ljudi neće prezati od toga da iskoriste medijske tehnologije radi zarade, čak i po cijenu toga da oboljelim osobama uzimaju novac koji im je potreban za pravo liječenje. Medijski prostor postao je sigurna luka za nadriljekare i šarlatane.

A kakav je uticaj digitalnih medija na mlade?

Istraživanja su pokazala (a i bez istraživanja to znamo) da mladi danas većinu slobodnog vremena provode na internetu, gledajući „storije“, „rilseve“ i „tiktokove“ koji im pružaju željenu dozu „mimova“, „prenkova“ i fotošopiranih oblina. To je isto ono vrijeme koje je bilo predodređeno za ljubav, međuljudske odnose, hobije, humanitarni rad, doprinos zajednici i sve ono što ispunjava naš život smislom i čini ga vrijednim življenja. Ono čega ćemo se najviše sjećati kada naše vrijeme bude pri kraju. Vrijeme je najskuplji i najdragocjeniji resurs, jer je ograničeno. Svakom sekundu bliži smo njegovom konačnom isteku. Dakle, besmislena medijska zabava je postala crna rupa koja guta najvredniji resurs generacija u najboljim godinama, u čitavom indrustrijalizovanom čovječastvu. Riječima Petra I, „vi činite ono što znate, no ne znate što činite“ takođe se postavlja pitanje posljedica koje svakodnevna konzumacija digitalnih sadržaja ima na mentalno zdravlje mladih, posebno kada govorimo o mozgu koji se još razvija. Nesaglediv je uticaj svakodnevnog višesatnog „skrolovanja“ na raspon pažnje djeteta, a da ne govorimo o posljedicama sajber-maltretiranja, koje rezultuju i suicidima tinejdžera u svijetu i regionu.

Zato pitanja medijske pismenosti i mentalne higijene mladih moraju postati prvi prioritet u svim školskim sistemima svijeta. Međutim, važnost ovih psiholoških faktora se lako previđa, zato što oni nijesu odmah vidljivi golim okom. Istorija nas podsjeća na paralelan slučaj kada su aspekti fizičke higijene bili nevidljivi.

Mađarski ljekar Ignac Filip Zelemvajs (1818–1865) istraživao je visoku stopu smrtnosti kod trudnica u bečkoj bolnici. Neke žene su čak insistirale da se porode na ulici umjesto u bolnici, i, šokantno, porođaji na ulici zaista su imali manju smrtnost. Doktor Zelemvajs je bio jako uznemiren ovim otkrićem. Govorio je da ga je ono toliko pogodilo „da mu je život djelovao besmisleno“. Pretpostavio da je uzrok problema povezan s tim što su ljekari često prilazili porođaju odmah na

svim nivoima društva. O tome nas uči istorija. Međutim, nećemo moći da racionalno sagledamo ove složene probleme ako nas digitalni mediji svaki dan zasipaju fantazmagoričnim i kontradiktornim teorijama zavjera. Samo nakon ubistva Džona Kenedija, procijenjeno je da se u medijima pojavilo preko tri stotine teorija o tome ko stoji iza atentata! Dakle, ako je jedna teorija zavjere bila istinita, ostalih 299 moraju biti lažne, prema prostoj logici. Nažalost, obično povjerujemo

mreža. Što teorija zvuči atraktivnije i ubjedljivije, to je veći broj pregleda, a zarada bolja. A nijesmo ni dotakli temu politički motivisanog fabrikovanje ovih teorija u cilju predizbornih kampanja ili u kontekstu informacionih ratovanja između velikih sila...

Teoretisanje o zavjerama je sasvim legitimna djelatnost, ali samo ako prvo prođe kroz sito i rešetko kritičkog mišljenja. Naravno, sumnjajte u mejnstrim narative ako ima razloga za to, ali budite barem jednako kritični i prema alternativnim objašnjenjima. Ne dozvolite da digitalni „filter-mjehuri“ suze vaš pogled na svijet.

Možete li objasniti šta su filter-mjehuri?

Paradoksalno, tehnologija koja je nastala pod idealima otvorenosti, povezanosti i globalne razmjene ideja, dovela je do veće ekstremizacije i jačanja radikalnih grupa. Naime, budući da društvene mreže počivaju na mehanizmu „pratilaca“ ili „prijatelja“, korisnici se na svom profilu prirodno „okružuju“ osobama sa sličnim stavovima (naročito s obzirom na to da bilo koju osobu s radikalno različitim ideološkim pogledima mogu lako „otpratiti“, „ukloniti iz prijatelja“ ili „blokirati“). Ili, primjera radi, ako ste pogledali neki „zemljoravnaški“ video na jutjubu, algoritam će vam nuditi sve više videa o teorijama zavjere, i tako vas usisati u suženi način razmišljanja jedne fanatične supkulture.

Tako korisnici društvenih mreža postaju grupisani u tzv. filter mjehurima. Izolacija u jednomlju smanjuje sposobnost razumijevanja stavova suprotne strane i podstiče etiketiranje i satanizaciju.

Takođe, ekstremni stavovi dobijaju više tabloidne pažnje nego uravnoteženi i kompleksni osvrti, što umanjuje mogućnost uspostavljanja ravnoteže i integracije različitih gledišta. Jedan od krunskih ciljeva medijske pismenosti je prelazak iz crno-bijelog u dijalektičko razmišljanje i holističku svijest o različitim perspektivama. Zato je medijska pismenost ključno oružje u borbi za očuvanje liberalne demokratije. Jer, kao što je kazao Karl Poper: „Ova civilizacija se još nije u potpunosti oporavila od šoka svog rođenja – prelaska iz tribalnog ili zatvorenog društva, potčinjenog magijskim silama, u otvoreno društvo, koje oslobađa kritičke moći čovjeka.“

Priredila O. Đ.

NIKO NIJE SIGURAN NA INTERNETU

O značaju digitalne sigurnosti djece pitali smo prof. dr Nenada Vujadinovića, dekana Fakulteta umjetnosti Univerziteta Donja Gorica (UDG) i konsultanta OEBS-a za medijsku pismenost, te koautora OEBS-ovih izdanja u ovoj oblasti.

- Niko nije siguran na internetu. Čim uđemo u onlajn svijet izlažemo se rizicima. Kao i kada, na primjer, izađemo na ulicu. Upravo zato roditelji i ne puštaju dijete na ulicu samo dok ga ne nauče osnovnim pravilima: prelazi se na pješačkom prelazu, pogleda se lijevo, desno i opet lijevo, a na semaforu sačekamo da se uključi zeleno svjetlo za pješake. Ako brinemo o dječjoj bezbjednosti na ulici, moramo na isti način brinuti o njihovoj bezbjednosti na internetu. Problem je u tome što je digitalni prostor komplikovaniji od saobraćaja, i slabije ga poznajemo. Jer svijet se nikada nije brže mijenjao. Neophodna je stalna edukacija roditelja u ovoj oblasti, naročito kada je riječ o pojavi kao što je „šerenting“ (pretjerano i neoprezno objavljivanje slika i video snimaka djece na društvenim mrežama), ali i opasnosti od malicioznih softvera, onlajn predatora i ostalih prijetni koje vrve na internetu.

kon obavljenih obdukcija. U to vrijeme još nije bilo otkriveno postojanje mikroba. Nakon što je uveo obavezno pranje ruku u bolnici, smrtnost je pala ispod jedan posto. Međutim, naučna zajednica odbacila je i ismijala njegovu pretpostavku da „nevidljive nečistoće“ koje ljekari prenose rukama mogu izazvati smrt. Uvrijeđene kolege su ga zatvorile u psihijatrijsku ustanovu, gdje je on ubrzo umro od posljedica brutalnih batinjanja od strane stražara. Ljekari u njegovoj bolnici prestali su prati ruke i smrtnost je ponovo drastično porasla.

Čini mi se da je, nažalost, naš odnos prema mentalnom zdravlju i medijskoj higijeni nalik negdašnjoj svijesti o fizičkoj higijeni.

Pomenuli ste teorije zavjere u medijima. Da li su one odraz kritičkog mišljenja?

Od kada je svijeta i vijeka postoje intrige i nepravde na

u prvu teoriju koju pročita-mo na internetu, nesvjesni da stotine drugih konspirologa reklamiraju potpuno različite scenarije koji zvuče jednako ubjedljivo.

Teorije zavjere nijesu samo simpatični fenomen koji golica maštu i podstiče kafanske diskusije. Kada pogledamo njihovu istoriju, shvatamo ozbiljnost ovog fenomena: od masakara nad Jevrejima koji su u srednjovjekovnoj Evropi optuženi za izbijanje kuge, do savremenih žrtava morbila usljed teorija zavjere o vakcinama.

Ako se vratimo na peti princip medijske pismenost, moramo postaviti pitanje: kome je u interesu hiperprodukcija teorija zavjera? Moramo biti svjesni da živimo u svijetu masovne pojave komercijalnih konspirologa, odnosno ljudi koji zarađuju od izmišljanja i plasiranja teorija zavjere na jutjub kanalima ili profilima društvenih

OLIVERA NIKOLIĆ, DIREKTORICA INSTITUTA ZA MEDIJE CRNE GORE

OKEANOM INFORMACIJA PLOVITI ŠTO VJEŠTIJE

• Medijska pismenost kao koncept ima ogroman potencijal da kod mladih razvija kritičko mišljenje, kreativnost, dobru komunikaciju, kooperativnost, empatiju, fleksibilnosti, da priprema mlade ljude na neminovnost konstantnih promjena, da razbija predrasude, nauči ih da znanje koriste u praksi i time rješavaju konkretne životne situacije

Medijska pismenost se od ove školske godine izučava u osnovnim školama kao izborni predmet. Inicijativa za uvođenje ove oblasti u nastavu potekla je od Instituta za medije Crne Gore, a realizovana je u saradnji sa Zavodom za školstvo. O važnosti izučavanja ovog predmeta u osnovnoj školi razgovarali smo sa **Oliverom Nikolić**, direktoricom Instituta za medije Crne Gore (IMCG).

„Imajući u vidu da djeca danas prije uzmu u ruke telefon, tablet nego lego kocke, bojanke i sl., da se srijeću sa novim tehnologijama dosta rano, da su izloženi ogromnoj količini sadržaja na digitalnim platformama, da na njima provode sve više vremena, obaveza odgovornih društava, koja brinu za mentalno, emotivno i fizičko zdravlje društva, jeste da ih usmjeri da tim okeanom informacija plove što vještije. Nevjerovatna je brzina tehnoloških promjena. Pogledajte šta se dešava sa vještačkom inteligencijom i koliko brzo je Čat GTP postao dio naše svakodnevice. Koliko je domaćih zadataka uradio Čat GTP i šta sve još, a mi u Crnoj Gori još uvijek nemamo, bar koliko je meni poznato, nikakve smjernice, pravila o etičnom korišćenju vještačke inteligencije, o dobrim i lošim stranama njene upotrebe, ne razgovaramo javno o svemu tome. U tome je značaj medijske pismenosti, da uveže tehnologije i sadržaj i osvijetli dobre i loše strane tog koktela, kojeg svakodnevno

konzumiramo u velikim količinama. Da uveže tehnološki progres, koji je neminovan, sa vještinama kritičkog mišljenja i pomogne mladim ljudima da što bolje upravljaju informacijama kojima su izloženi. Medijska pismenost kao koncept ima ogroman potencijal da kod mladih razvija kritičko mišljenje, kreativnost, dobru komunikaciju, kooperativnost, empatiju, fleksibilnosti, da priprema mlade ljude na neminovnost konstantnih promjena, da razbija predrasude, nauči ih da znanje koriste u praksi i time rješavaju konkretne životne situacije“, ističe Nikolić.

Preme njenim riječima, velika prednost medijske pismenosti je što se može izučavati kroz sve predmete, od jezika

(analiza poruka, sadržaja), preko biologije (dezinformacije i teorije zavjere o zdravlju, klimatskim rizicima i sl), geografije (geospacijalni alati), likovnog (dekonstrukcija fotografija, videa, kreiranje tih formata), historija (historijski revizionizam) i dr.

Nikolić smatra da je važan iskorak uvođenje predmeta u osnovne škole, ali da još mnogo toga treba utaditi da bi taj predmet zaživio, da bi ga nastavnici sa radošću predavali, a djeca u što većem broju birala.

NEOPHODNA BOLJA PROMOCIJA PREDMETA

„Predmet je za sada izborni i uvjerena sam da mu treba dati jaču poziciju u sistemu kako ne bi bio marginalizovan“,

poručuje ona.

Urađen je nastavni program za taj predmet, objavljen priručnik „Medijska pismenost“, obučeni su nastavnici, sprovedena je kampanja u osnovnim školama, ali to nije dovoljno.

„Mnogo toga jeste urađeno, ali daleko od toga da je to dovoljno. Činjenica je da smo u prvoj godini izučavanja medijske pismenosti u osnovnim školama imali veliko interesovanje djece. Podatak da je 60 posto djece biralo predmet je ohrabrujući, ali je činjenica da u mnogim školama, pa i onim najbrojnijim, prema informacijama koje mi u Institutu za medije imamo, on nije bio ponuđen djeci da ga biraju, te da nije urađeno dovoljno na njegovoj promociji. To je izborni predmet i škole bi morale biti obavezne da ga ponude djeci da ga biraju. Dodatno, značajno bi bilo da se đacima približi sadržaj tog predmeta, da ga ne bi razumjeli, na primjer, kao zamjenu za literarnu sekciju i sl. Koliko je promocija predmeta od značaja, pokazuje kampanja koju je Institut za medije prošle godine sproveo sa Zavodom za školstvo i Agencijom za elektronske medije (AEM). Kampanja je podrazumijevala veliki broj formalnih i neformalnih obuka iz oblasti medijske pismenosti i direktno je obuhvatila 1.000 polaznika sa tih obuka i veliki broj djece. Bila je usmjerena na osnovne škole i to je doprinijelo tako dobrom odzivu osnovaca za predmet.

S druge strane, u istoj godini imali smo veliki pad interesovanja srednjoškolaca za taj predmet. To je jedan od pokazatelja da je promocija predmeta važna i tu ključnu ulogu imaju Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija i uprave škola“, smatra sagovornica „Prosvjetnog rada“.

POTENCIJAL ZA UVOĐENJE NOVOG PRISTUPA U NASTAVI

Kontinuirane obuke nastavnog kadra su potreba, ali više od toga da se ovaj predmet dodijeli onim nastavnicima koji vjeruju u taj koncept, spremni su da napuste reproduktivne i repetitivne metode i voljni su da dozvole mladima da se na času razigraju, iskažu kreativni potencijal i spremnost za saradnju.

„Medijska pismenost se ne može posmatrati izolovano od drugih predmeta, programa i budućnost tog predmeta zavisi od 'zdravlja' obrazovnog sistema u cjelosti. Dobronamjerni vape za reformom sistema, a dok se ona ne desi valja preživjeti. Čini mi se da do tada medijsku pismenost valja koristiti kao potencijal za uvođenje novog pristupa u nastavi. Sadržaj medijske pismenosti i nastavni program daju taj šansu da mladima damo više prostora da kritički misle, a ne da reprodukuju, da se kreativno izraze, a ne da ponavljaju“, zaključuje Olivera Nikolić.

Lj. V.

RAZGOVOR: LJILJANA IVANOVIĆ, NAČELNICA ODSJEKA ZA KPR I KOORDINATORKA ZA MEDIJSKU PISMENOST U ZAVODU ZA ŠKOLSTVO

MEDIJSKA PISMENOST KLJUČNA KOMPETENCIJA U OBRAZOVANJU

- Ove školske godine Medijsku pismenost izučava 3.262 učenika u 70 osnovnih škola
- Nastavnici mogu da koriste različite alate i materijale: pomoćnu literaturu, novine, časopise, sadržaje sa portala, fotografije, audio-vizuelne i audio-zapise, kao i Priručnik medijske pismenosti za nastavnike u elektronskoj i štampanoj formi, koji sadrži niz korisnih linkova
- Iz godine u godinu sve manje gimnazijalaca izučava ovaj predmet

Zavod za školstvo pružio je, u saradnji sa Institutom za medije Crne Gore i Agencijom za elektronske medije, neophodnu podršku upravama škola i nastavnicima u osnovnim školama da se pripreme za realizaciju izbornog predmeta Medijska pismenost, koja je počela ove školske godine. O tome kako funkcioniše u praksi razgovarali smo sa **Ljiljanom Ivanović**, načelnicom Odsjeka za kontinuirani profesionalni razvoj (KPR) i koordinatorkom za medijsku pismenost u Zavodu za školstvo.

Medijska pismenost izučava se kao izborni predmet od ove školske godine u osnovnim školama. Koliko je učenika izabralo taj predmet, tj. u koliko se škola on izučava?

– Putem MEIS aplikacije Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija dobili smo podatak da 3.262 učenika trećeg ciklusa osnovnoškolskog obrazovanja izučava Medijsku pismenost kao izborni predmet u 70 osnovnih škola u školskoj 2023/2024. godini.

Nacionalni savjet usvojio je program za taj predmet. Navedite glavne ciljeve.

– Glavni ciljevi predmeta

Medijska pismenost za osnovnu školu su: upoznavanje medija i načina njihovog funkcionisanja, razvijanje kritičkog odnosa prema medijskim sadržajima kojima su učenici svakodnevno izloženi, razvijanje sposobnosti dekodiranja i analize medijskih sadržaja, razvijanje vještine „čitanja između redova“, razvijanje sposobnosti kreiranja medijskih sadržaja i upotrebe medijskog jezika, poštovanje različitosti

i uvažavanje tuđih stavova, osposobljavanje učenika za timski rad i saradnju, poštovanje i poznavanje ljudskih prava i prava djeteta, razvijanje sposobnosti rješavanja problema i donošenja odluka.

Kako je istaknuto, ovaj predmet mogu da predaju svi nastavnici koji su prošli akreditovanu obuku u Zavodu za školstvo. Koliko je njih prošlo tu edukaciju, i da li je ta obuka bila dovoljna da se pripreme

da na pravi način realizuju predviđene ishode?

– U važećem Katalogu stručnog usavršavanja nastavnika 2022–2025. postoje četiri akreditovana programa, tako da oni imaju mogućnost da i formalno i neformalno dalje proširuju znanja i vještine iz medijske pismenosti. Od 2017. godine obuke su pohađali nastavnici osnovnih i srednjih škola, a u 2023. godini Zavod za školstvo je realizovao osam obuka sa 240 polaznika iz osnovnih škola. Raduje nas što su oni pokazali veliko interesovanje za dvodnevnu akreditovanu obuku „Medijska pismenost kao ključna kompetencija u obrazovanju“, jer se neposredno naslanja na predmetni program Medijska pismenost – izborni predmet za osnovnu školu, autora **Svetlane Jovetić-Koprivice** i **Miroslava Minića** i na Priručnik za medijsku pismenost za nastavnice i nastavnike od tih autora sa preporučenom literaturom.

Da li su timovi nadzornika koji vrednuju škole bili u prilici da prate realizaciju ovog predmeta? Ako jesu, kakvi su

njihovi utisci, tj. na koje probleme ukazuju?

– Odsjek za utvrđivanje kvaliteta je u svoje planove uvrstio i posjetu časova Medijske pismenosti u drugom polugođu školske 2023/2024. godine, tako da ćemo imati pouzdane nalaze o kvalitetu realizacije ovog izbornog predmeta.

Kakve su povratne informacije iz škola o tome kako se organizuje nastava iz tog predmeta?

– Nastavnici mogu da koriste različite alate i materijale: pomoćnu literaturu, novine, časopise, sadržaje sa portala, fotografije..., audio-vizuelne i audio-zapise, kao i Priručnik medijske pismenosti za nastavnike u elektronskoj i štampanoj formi, koji sadrži niz korisnih linkova. U stalnom smo kontaktu sa onima koji izvode nastavu Medijske pismenosti, ali i sa direktorima osnovnih škola. Ovaj predmet predaju nastavnici različitih profila, najviše crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti i stranih jezika. Ukoliko je predavač inovativan, kreativan, sklon istraživanju, digitalno pismen, ukoliko je medijator u procesu analize medijskih tekstova, ukoliko njegovu praksu odlikuju spremnost da i sam uči, tada **đaci** demonstriraju visok stepen motivacije i interesovanja za nastavu. Imamo i sjajne primjere dobre prakse koje je Zavod za školstvo objavio na svojoj Fejsbuk stranici i Jutjub kanalu.

Na primjer, „Medijski se opismeni“ poruka je grupe učenika VII razreda Osnovne škole „Vuk Karadžić“ u Beranama (https://youtu.be/6r0_wdJ-0IVc?si=leXMJgJAhZB25fh4), te kampanja đaka Osnovne škole „Milija Nikčević“ u Nikšiću nastala u okviru nastave predmeta Medijska pismenost (<https://>

POVEĆATI BROJ UČENIKA KOJI IZUČAVAJU OVAJ PREDMET

Postoje predlozi da se ovaj predmet uvede kao obavezni. Kakav je Vaš stav o tome?

– Iako smo početnim rezultatima veoma zadovoljni, ipak imajući u vidu da u nekim velikim školama nijesu formirane izborne grupe za Medijsku pismenost, cilj nam je, prije svega, da povećamo obuhvat učenika u osnovnim školama i gimnazijama koji izučavaju ovaj predmet. Smatramo da je uloga direktora ključna u tom procesu. To je bio razlog što je Zavod za školstvo u martu i aprilu prošle godine organizovao, u saradnji sa Institutom za medije Crne Gore i Agencijom za elektronske medije, šest prezentacija širom Crne Gore za direktore osnovnih škola i njihove saradnike, kako bi im približili značaj i benefite Medijske pismenosti za osnovce i njen potencijal u razvijanju ključnih kompetencija za 21. vijek: kritičkog mišljenja, građanskih i demokratskih kompetencija, kreativnosti i socio-emocionalnih vještina koje su im potrebne za buduću život. Još imamo praksu u pojedinim školama da više brinemo o normi časova za nastavnike nego interesovanjima učenika. U tom smislu, i školski odbori i savjeti roditelja mogu uticati da se učenicima ponudi Medijska pismenost kao izborni predmet. Raduje pozitivan stav ministarke prosvjete, nauke i inovacija **Anđele Jakšić-Stojanović** koja je izrazila spremnost i najavila da će se Ministarstvo založiti da Medijska pismenost dobije zasluženo mjesto u budućoj reformi obrazovnog sistema. Poznato je da je Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija pristupilo opremanju škola digitalnom opremom, što će osnažiti resurse škola za izvođenje kvalitetne nastave Medijske pismenosti.

youtu.be/rk4XOkN8hg8?si=qr-KO1QT4Zsu8aGTx.

Da li je 36 časova godišnje dovoljno da se program iz Medijske pismenosti realizuje?

– Program Medijska pismenost je jednogodišnji izborni predmet i mogu ga izučavati učenici sedmog ili osmog ili devetog razreda sa fondom časova 34-36, tj. sa jednim časom nedjeljne norme. Ovaj broj časova obezbjeđuje postizanje sedam obrazovno-vaspitnih ishoda iz predmetnog programa.

Medijska pismenost se kao izborni predmet izučava u gimnazijama od 2009. godine. U početku je on bio više zastupljen, a kasnije je došlo do smanjenog interesovanja. Koji su uzroci što je takvo stanje?

– Crna Gora je 2009. godine bila jedina država u regionu i među rijetkim u Evropi koja je imala Medijsku pismenost u gimnazijskom obrazovanju, čiji su autori programa **Božena**

Jelušić i Tomislav Reškovac.

Tendencija opadanja broja učenika koji u gimnazijama biraju Medijsku pismenost počinje 2015/2016. i nastavlja se iz godine u godinu, tako da je u školskoj 2023/2024. svega 70 gimnazijalaca izučavalo ovaj predmet kao izborni u drugom ili trećem razredu. Uzroci ovakvog pada mogu se tražiti u činjenici da Medijska pismenost ne dopunjava maturalni standard, ali tu je i nedovoljna angažovanost uprava škola i nastavnika na tom planu.

Šta je pokazao nadzor u gimnazijama kad je o predmetu Medijska pismenost riječ?

– U 2023. izvršen je nadzor u dvije gimnazije u kojima nije vršena evaluacija nastave Medijske pismenosti. Planiran je nadzor u šest gimnazija u šest crnogorskih opština u 2024. godini, kojim će biti obuhvaćena i posjeta časova Medijske pismenosti.

Lj. Vukoslavović

MEDIJSKA PISMENOST U OSNOVNIM ŠKOLAMA

Sa obuke nastavnika

ODGOVOR NA IZAZOVE DIGITALNOG I UMREŽENOG DRUŠTVA

- Direktori: Nastava interesantna, raznovrsna i svrsishodna
- Nastavnici: Najvažniji su saradnički odnos, diskusija i sloboda u razmišljanju
- Učenici: Uvijek imamo prostora da iznosimo svoja mišljenja i da istražujemo

Medijska pismenost je životna vještina neophodna svim građanima. Zato je važno da njeno izučavanje počne u najranijem djetinstvu. Učenici osnovnih škola u Crnoj Gori od ove školske godine imaju mogućnost da Medijsku pismenost uče kao izborni predmet u VII, VIII ili IX razredu. To je rezultat višegodišnjeg zalaganja obrazovnih institucija i civilnog sektora.

Potrebu za uvođenjem ovog predmeta za osnovce nametnuli su i rezultati istraživanja koji pokazuju da učenici radnim danima provode devet sati u prosjeku ispred ekrana, a vikendom i više.

Izučavanje ovih sadržaja treba da doprinese da učenici razumiju ulogu medija u svakodnevnom životu, da na pravi način tumače informacije, ali i razvijaju kritičko mišljenje, kreativnost, kao i da uspješno rješavaju probleme.

O tome šta je pokazala dosadašnja praksa u realizaciji ovog predmeta razgovarali smo sa direktorima osnovnih škola, nastavnicima koji predaju ovaj predmet i učenicima koji su ga izabrali.

Važnu ulogu u njegovoj promociji imale su uprave škola.

Direktori ocjenjuju da se on zasad uspješno realizuje.

„U našoj školi Medijska pismenost se izučava u četiri odjeljenja. Obezbiđen je stručan kadar, jer su dva profesora pohađala seminare za predavače ovog predmeta“, kaže **Boriša Golubović**, direktor OŠ „Boško Buha“ u Pljevljima. On dodaje da je veoma zadovoljan kvalitetom nastave, ali smatra da bi predmet trebalo uvesti kao obavezni.

Prema riječima direktorice u OŠ „Vuk Karadžić“ u Beranama **Milke Boričić**, Medijska pismenost se izučava u VII razredu (grupa od 20 učenika). Ona ocjenjuje da nastava odlično funkcioniše, učenici su zainteresovani za sadržaje i izuzetno motivisani za rad.

„Uzimajući u obzir značaj predmeta i prisustvo medija u savremenom životu, kao i njihov uticaj na djecu i mlade, smatram da bi bilo poželjno uvesti ovaj predmet kao obavezan“, ističe direktorica Boričić.

Direktor u OŠ „Oktoih“ u Podgorici **Dragan Mijušković** navodi da se u ovoj obrazovno-vaspitnoj ustanovi Medijska pismenost izučava u jednom odjeljenju osmog i jednom odjeljenju devetog razreda.

On ocjenjuje da je nastava

interesantna, raznovrsna i svrsishodna. Učenici su zadovoljni i zainteresovani.

„Smatram da Medijska pismenost treba da ostane izborni predmet. Veoma je važno da se ova tematika provlači kroz nastavu i drugih predmeta i na časovima odjeljske zajednice“, kaže Mijušković.

NAUČITI DJECU DA PREPOZNAJU DEZINFORMACIJE

Nastavnici imaju ključnu ulogu u realizaciji ovog predmeta, a mogu ga predavati samo ukoliko su prošli neku od akreditovanih obuka Zavoda za školstvo.

Oni ocjenjuju da je uvođenje Medijske pismenosti u osnovne škole veoma pozitivno jer je veoma bitno naučiti djecu kako da iskoriste medije tj. njihove prednosti, kao i da na najmanju mjeru svedu potencijalne rizike. Riječ je, naglašavaju, o ojačavanju kapaciteta učenika da prepoznaju dezinformacije.

„Predmet je od izuzetnog značaja, pogotovo u današnjem vremenu kada nas bombarduju raznim informacijama

Nastavak na sljedećoj strani ►►

Nastavak sa prethodne strane

i gdje društvene mreže i mediji imaju sve veći uticaj na život. U skorije vrijeme potrebno ga je uvrstiti u obaveznu nastavu“, ukazuju **Jovanka Bošković**, profesorica ruskog jezika i književnosti, i **Dobri Zečević**, profesor geografije u OŠ „Boško Buha“. Oni dodaju da su učenici veoma zainteresovani za ovu oblast, te da svi koji su je izabrali kao izborni predmet aktivno učestvuju u nastavi i pokazuju veliku veliko interesovanje, te da veoma vole da istražuju i da iznose svoja mišljenja i stavove.

„Mediji i komunikacijske tehnologije igraju veoma važnu ulogu u svakodnevnom životu, njihov uticaj na djecu je zabrinjavajući. Uvođenje ovog predmeta je veoma važno kako bi se na vrijeme razvila svijest o djelovanju medija“, smatra nastavnica istorije i geografije u OŠ „Oktoih“ **Dragana Marković**.

Naši sagovornici smatraju da su dobro pripremljeni za nastavu iz ovog predmeta, tj. da je organizovana obuka bila dovoljna, te da su za dobre rezultate najvažniji saradnički odnos sa učenicima, diskusija i sloboda u razmišljanju na časovima.

Nastavnici ocjenjuju da je broj časova dovoljan za

Priručnik za nastavnike

realizaciju predviđenog sadržaja.

Takođe navode da bi ga trebalo zbog njegove aktuelnosti uvesti kao obavezan predmet kako bi ga izučavala sva djeca.

„Da predmet zaživi na pravi način neophodno je stvoriti bazu podataka sa primjerima dobre prakse i omogućiti razmjenu ideja među nastavnicima koji predaju“, kaže **Branka Kovačević**, profesorica crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti.

ISPUNJENA OČEKIVANJA

Učenici koji izučavaju Medijsku pismenost navode različite motive za svoj izbor. Većina je ukazala da su se opredijelili da ga izučavaju iz potrebe da razumiju, ali i da sami kreiraju medijske sadržaje.

„Da izaberem predmet Medijska pismenost podstaklo me je to što je svijet u kojem danas živimo preplavljen mobilnim telefonima, računarima, tabletima... Svakim danom pojavljuju se nove platforme i nove aplikacije. Svakodnevno se susrećemo sa novim portalima koji nam plasiraju različite informacije, tako da je moj glavni motiv bio da naučim kako da prepoznam dobre i pouzdane informacije“, odgovorila je **Dijana Martić**, učenica VII-1 OŠ „Boško Buha“.

Daci su navodili i da ih je prilikom opredjeljivanja za Medijsku pismenost motivisao nastavnik koji predaje taj predmet, želja da nauče da prepoznaju da li je neka vijest istinita ili nije, da se edukuju o medijima i internetu, ali i zato što je to novi predmet u školi, iz radoznalosti...

Smatraju da je dosadašnja nastava ispunila njihova očekivanja i sada im je mnogo lakše da razumiju medijske sadržaje. Kako navode, posebno je važno što im pomaže da prepoznaju informacije koje sadrže nasilje, netrpeljivost i diskriminaciju.

Takođe ocjenjuju da je način rada na časovima veoma zanimljiv.

„Metodama rada sam pre-zadovoljan, izuzetno je interesantno, inspirativno, ima puno prostora da iznosimo svoja mišljenja, da istražujemo“, navode oni.

Zbog navedenih razloga đaci preporučuju i ostalim drugarima da izaberu ovaj predmet.

I većina učenika je mišljenja da Medijska pismenost treba da bude obavezan predmet u osnovnoj školi.

„Smatram da ovaj predmet treba da bude uvršten u nastavni plan kao obavezan, jer bi se na taj način omogućilo da svaki učenik stekne znanja koja su neophodna u današnjem svijetu“, navodi **Dijana Martić**.

Lj. V.

KOD MEDIJSKOG OPISMENJAVANJA

- Svetlana Jovetić-Koprivica: Djeci nije dovoljno izvrsno poznavanje aplikacija, neophodno je da znaju na koji način funkcionišu algoritmi
- Miroslav Minić: Kroz svaki korak, učenik se osposobljava da kritički sagleda medijsku poruku. Ta perpektiva je uvijek kompleksna, nikad jednostrana i pojednostavljena

U vremenu nekontrolisane proliferacije i široke dostupnosti medijskog sadržaja, čini se da je ključno podučiti mladi naraštaj kako da mu pristupa na kritički način. U tome, svakako, jednu od glavnih uloga imaju prosvjetni radnici. Prema riječima **Svetlane Jovetić-Koprivice**, profesorice crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti u Srednjoj mješovitoj školi Golubovci, medijska pismenost je postala veoma značajna pripadnicima X generacije, kojoj i sama pripada.

„To je zato što se značajan dio komunikacije sa svijetom realizuje na način svojstven medijskom konstrukt, a ona je posebno značajna za sve one rođene u ovom milenijumu koji su kontinuirano izloženi medijskim sadržajima i koji svakodnevno budu prijemnici za više hiljada informacija. U tom ‘metežu’ važno je imati mapu za dolazak do kovčega sa nečim što bi moglo biti najbliže istini, znati ko kreira poruku, sa kojom svrhom, kome je namjenjuje, kojim kreativnim tehnikama se služi. Najjednostavnije govoreći, medijska pismenost danas je isto što i poznavanje pisma ili osnovnih računskih operacija prije dva-desetak godina“, ističe ona.

Pitali smo je i zašto je bitno da se mladi već kroz školski sistem adekvatno medijski

opismene.

„Svjedoci smo da mladi ljudi imaju obilje digitalnih, informacionih iskustava, znanja i vještina, ali isto tako oskudne empirijske odnose sa realitetom, to bi mogao biti prvi povod“, naglašava Jovetić-Koprivica. „Ali, pored toga, školski sistem nužno traži prostor kreiranja vrlina i vrijednosti, vještina i sposobnosti, to odavno nije porodično okruženje, nije ni učionica, već se taj prostor širi na jedan viralni univerzum. Djeci nije dovoljno izvrsno poznavanje aplikacija, neophodno je da znaju na koji način funkcionišu algoritmi, što u konačnom znači biti korisnik/korisnica pametnog telefona i smijemo li dozvoliti da kao takav bude pametniji od nas samih.“

I OD ĐAKA SE MOŽE MNOGO NAUČITI

Profesorica Jovetić-Koprivica rekla nam je i nešto više o tome na koji način medijska pismenost funkcioniše kao izborni predmet u srednjoj školi, to jest koliko je zanimljiva djeci i u kojoj mjeri im pomaže u praksi.

„Crna Gora je bila jedna od prvih zemalja koja je ponudila srednjoškolcima Medijsku pismenost kao izborni predmet i broj učenika koji biraju ovaj predmet vremenom se

RAZLIČITE METODE RADA

Nastavnici ističu da se trude da u nastavi primjenjuju različite metode.

„Koristimo dijalošku, demonstrativnu, metodu samostalnih učeničkih radova, tekst-metodu, kao i druge u zavisnosti od potrebe“, kaže **Branka Kovačević**, profesorica crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti u OŠ „Vuk Karadžić“ u Beranama.

„Trudimo se da primjenjujemo: metode usmenog izlaganja, metodu rada na tekstu (medijskom sadržaju, novinskim člancima, sajtovima...), ilustrativno-demonstrativne (video, PTT...), debate, diskusije...“, navode nastavnici iz OŠ „Boško Buha“.

Završna prezentacija u Budvi

NEODOLJIVI SVIJET DRUŠTVENIH MREŽA

Prof. Jovetić-Koprivica ukazuje na izazove isuviše lake dostupnosti i guste koncentracije medijskog sadržaja.

„Postoji cijeli spektar rizika koje preuzimaju mladi ljudi koji realnost postepeno mijenjaju kontinuiranom komunikacijom u online svijetu. Pojedini primjeri su razvijanje zavisnosti u odnosu na neodoljivi svijet društvenih mreža, neoprezno dijeljenje podataka na mreži, učešće u različitim izazovima koji ponekad mogu dovesti do vrlo ranog razvijanja ideja o suicidu, širenje informacija koje imaju manipulativan sadržaj, kontinuirano kretanje u ‘eho komorama’ i razmjena sa istomišljenicima što u krajnjem dovodi do sukoba i nasilja, a tu su i nedovoljno razvijanje kritičkih stavova i kapaciteta za aktivno učešće u demokratnom društvu, kršenje slobode govora i služenje govorom mržnje“, naglašava ona.

MLADIH VAŽNA ULOGA PRIPADA PROSVJETNIM RADNICIMA

IZAZOV ZA ORGANIZATORE NASTAVNOG PROCESA

Jovetić-Koprivica

mijenjao. Međutim, izborna nastava u našim školama koje imaju ograničene kapacitete ponekad je izazov za same organizatore nastavnog procesa“, kaže ona i dodaje: „Ukoliko im se na pravi način predstave sadržaji, đaci su spremni da uče, ali se i od njih mnogo toga može naučiti. Izrada projektnih zadataka iz ove oblasti često može dovesti do zanimljivih otkrića koja se tiču drugih predmetnih oblasti, pa samim tim Medijska pismenost adekvatno korelira sa obaveznim sadržajima i predmetnim programima.“

Odnedavno je medijska pismenost izborni predmet i u osnovnim školama.

„Uvođenje Medijske pismenosti u osnovne škole, za uzrast od VII do IX razreda, čini se važnom jer djeca imaju priliku da uče o onome što je značajan dio njihove svakodnevice.

Odziv u prvoj godini ima prihvatljiv opseg iako se nadamo da će taj broj iz godine u godinu ići uzlaznom ljestvicom. Zavod za školstvo je dao nesebičan doprinos ovoj ideji koju je inicijalno pokrenuo Institut za medije Crne Gore. Među nastavnicima/nastavnicama koji su završili obuku ima mnoštvo istinskih entuzijasta, a to uvijek motiviše đake na poseban način“, navodi Jovetić-Koprivica.

PRIRUČNIK KAO PODRŠKA KOLEGINICAMA I KOLEGAMA

U koautorstvu s **Miroslavom Minićem** naša sagovornica napisala je priručnik koji tretira medijsku pismenost u 3. ciklusu osnovnoškolskog obrazovanja, što je svojevrsni pionirski poduhvat kod nas.

„Priručnik je nastao iz potrebe da kolegice i kolege dobiju neku vrstu podrške i ohrabrenja u trenutku kada otvaraju novi prostor učenja i savladavanja nešto drugačijih nastavnih sadržaja u odnosu na sve one na koje su do tada bili naviknuti. Kao takav, on je koncipiran jednostavno, jasno i po mjeri upotrebljivosti u učionici. Svim korisnicima je data sloboda da

Minić

kreiraju sopstvene pristupe na osnovu nastavnih tema ponuđenih u ovom priručniku. Vjerujemo da će biti svrsishodan, blagovremeno dopunjavan novim sadržajima“, zaključuje ona.

Svoje iskustvo o ovoj važnoj temi prenio nam je i Minić, koji je profesor crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti u danilovgradskoj Gimnaziji „Petar I Petrović Njegoš“.

„Dostupnost ogromne količine medijskog sadržaja mladim ljudima predstavlja ogroman izazov. I kao primaoci i kao kreatori medijskih poruka izloženi su brojnim rizicima o kojima je neophodno otvoreno razgovarati. Njihove digitalne kompetencije ne korespondiraju sa njihovim kompetencijama kritičkog sagledavanja sadržaja“, smatra naš sagovornik.

Pitali smo ga i da li je upozoravanje na štetne posljedice nekontrolisane konzumacije medijskog sadržaja neka vrsta „borbe s vjetrenjačama“.

„Ukoliko mladim ljudima pristupite sa idejom da je ono što rade nužno loše, sigurno je da ćete se boriti sa vjetrenjačama, ali ako pokažete interesovanje za njihov svijet, istinski pokušate da razumijete i iskreno priznate da ste i sami u digitalnoj klopci, onda to ne mora biti tako“, naglašava on. „Osim toga, koliko god djelovalo uzaludno, nastavnik/nastavnica nikad ne smije sebi dozvoliti luksuz da se preda. Ukoliko

ostvari uticaj na jedno dijete u učionici, svaki napor je imao smisla.“

NEOSPORAN UTICAJ MEDIJA NA PONAŠANJE

Prema njegovom mišljenju, roditeljska uloga u vaspitnom procesu je svakako nezamjenljiva, „ali imajući u vidu činjenicu da su roditelji prilično zauzeti, a djeca sve više pred ekranima, nužno je da školski sistem pruži odgovarajuću podršku“.

„Od trezvenog roditelja se svakako očekuje da pokaže istinsku zainteresovanost za sve one sadržaje koje dijete prati. Istina je da roditelji mahom pripadaju analognoj generaciji, dok djeca pripadaju digitalnom dobu. Pronaći balans nekad nije nimalo jednostavno“, naglašava prof. Minić.

Ono što ponajviše zanima javnost jeste u kojoj mjeri i na koji način mediji utiču na ponašanje djece i mladih. Ovo posebno dobija na značaju zbog lake dostupnosti društvenih mreža, pa je važno da se mladi naraštaji nauče da filtriraju i sa kritičkim stavom tretiraju medijske sadržaje.

„Uticaj medija na ponašanje je neosporan, čak i kad su u pitanju odrasli ljudi“, ističe Minić, dodajući: „Kod djece taj je uticaj mnogo snažniji i zbog toga je važno da govorimo o tome sa koliko opreza prihvatamo uslove korišćenja određene aplikacije, kako dijelimo važne podatke o sebi i drugima, sa koliko

NJEGOVANJE ZDRAVOG SKEPTICIZMA

Pošto je oblast medijske pismenosti inkorporirana u crnogorski obrazovni sistem, zanimalo nas je na šta se sve fokusira ova vrsta opismenjanja mladih.

„Medijsko opismenjanje mladih znači susret sa dekonstrukcijom medijske poruke, razgovor o tehnikama manipulacije, izvještavanju i ubjeđivanju, kritičkom sagledavanju toga kako funkcionišu algoritmi i aplikacije, zbog čega je važno upoznati granice slobode govora i izbjegavati govor mržnje i slično. Savladajući neke od pomenutih vaspitno-obrazovnih ishoda, učenik/učenica će izvjesno u dobroj mjeri zaštititi sebe i druge njegovanjem 'zdravog skepticizma'“, pojašnjava Minić.

opreza dijelimo određeni link ili fotografiju, kada sa sigurnošću možemo znati da nas medijski sadržaj ubjeđuje, a kada nas samo informiše. Kroz svaki korak, učenik se osposobljava da kritički sagleda medijsku poruku. Ta perspektiva je uvijek kompleksna, nikad jednostrana i pojednostavljena.“

Na kraju, i Miroslav Minić nam je kratko opisao svoj utisak o radu na priručniku „Medijska pismenost“, te očekivanim efektima toga projekta.

„Priručnik za nastavnice i nastavnike koji od ove godine predaju Medijsku pismenost u osnovnim školama nastao je na inicijativu Instituta za medije, uz podršku Zavoda za školstvo, dok je štampu podržala NLB Banka iz Podgorice. Svojim sadržajem i metodologijom podržava naše nastojanje da ovaj predmetni program učinimo što inspirativnijim za svoje kolege i što funkcionalnijim za sve đake crnogorskih škola“, zaključuje on.

N. N.

DOBITNIK NAGRADE „OKTOIH“: PROF. DR DAVID KALAJ, REDOVNI PROFESOR NA PRIRODNO-MATEMATIČKOM FAKULTETU UCG

LJUBAV PREMA MATEMATICI KAO FUNDAMENTALNOJ DISCIPLINI

• Mislim da fali veliki broj nastavnika iz matematike, fizike i hemije. To nije nimalo slučajno, već se taj nastavni kadar teško stvara. Mladi ljudi idu linijom manjeg otpora i biraju studijske programe koji ne iziskuju veliki mentalni izazov i rad

Jedan od dobitnika nagrade „Oktoih“ za prošlu godinu je i prof. dr **David Kalaj**, renomirani naučnik, redovni profesor Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta Crne Gore. U razgovoru za naš list nije krio zadovoljstvo što se njegovo ime našlo na listi onih koji su dobili najviše državno priznanje za doprinos prosvjeti u Crnoj Gori.

„Poslije Trinaestojulske nagrade, smatram da je nagrada ‘Oktoih’ najznačajnija u nizu mojih nagrada, jer promovise obrazovanje, a u mom slučaju promovise matematiku kao fundamentalnu nauku, ali i kao disciplinu koja omogućava usvajanje temeljnih znanja i principa, neophodnih za razvoj kognitivnih vještina i pripremu pojedinaca za izazove savremenog društva“, smatra on.

Pitali smo ga i kako iz ove perspektive, krunisane „Oktoihom“, gleda na svoju dosadašnju karijeru.

„U dosadašnjoj karijeri bavio sam se matematičkom analizom, preciznije kompleksnom analizom, funkcionalnom analizom, diferencijalnom geometrijom, parcijalnim diferencijalnim jednačinama, teorijom varijacionog računa itd“, kaže on i dodaje: „Napisao sam veliki broj radova, preko 125 njih u vrhunskim svjetskim časopisima iz matematike. Imao sam veliki broj koautora, ali sam više od 75 radova napisao sam. Imao sam plenarna izlaganja na naučnim skupovima u inostranstvu. Recenzirao sam veliki broj radova, kao i određen broj inostranih projekata, učestvovao u komisijama za odbranu master i doktorskih teza i rukovodio odbranama četiri doktorske teze. U Crnoj Gori sam nagrađen najprestižnijim nagradama. Kao zaključak mogu reći da sam ostvario jednu zapaženu karijeru i nadam se da će se ona u budućnosti pospješiti.“

Široka primjena u različitim područjima

Naš sagovornik navodi razloge zbog kojih je svoj profesionalni život vezao baš za matematiku.

„Prije svega, tu je strast. Osjećam duboku strast prema matematici i uživam u istraživanju njenih koncepta, teorema i problema. Matematika nudi izazove i zadovoljstvo rješavanja problema koji su privlačni ljudima s određenim sklonostima i interesima. Tu su, zatim, analitičke sposobnosti: matematika je poznata po njihovom razvijanju, kao i razvijanju logičkog razmišljanja i vještine rješavanja problema. Ja pronalazim svoje mjesto u područjima koja zahtijevaju preciznost i racionalno razmišljanje. Matematika je temeljna disciplina koja ima široku primjenu u različitim područjima kao što su nauka, tehnologija, inženjerstvo, ekonomija, računarstvo i mnoga druga, što otvara široke mogućnosti za karijeru i profesionalni razvoj. Treba, takođe, spomenuti i izazove i inovacije. Matematika je dinamična disciplina koja se neprestano razvija i mijenja. Za one koji traže izazove i žele doprinijeti novim spoznajama ili teorijama, ona pruža bogatstvo prilika za inovacije i otkrića. Na kraju, tu je karijerna stabilnost. Budući da matematika ima ključnu ulogu u mnogim industrijama i područjima, karijera u matematici može pružiti stabilnost i sigurnost zaposlenja, pogotovo ako pojedinac stekne visoku razinu stručnosti i iskustva“, naglašava on.

Prof. dr David Kalaj osvrnuo se i na pedagoški segment svoga profesionalnog djelovanja.

„Moj radni angažman počinje odmah po diplomiranju 1995. godine, kada postajem saradnik u nastavi. Godine 1998, poslije odbrane magistarskog rada u Beogradu, bivam biran u zvanje asistenta PMF-a. Doktorat branim u martu 2002. godine, a iste godine sam izabran za docenta pri PMF-u.

Kalaj

Vanredni profesor sam u periodu 2007-2012, da bih 2012. bio izabran u zvanje redovnog profesora na PMF-u Univerziteta Crne Gore. Paralelno sam u periodu od 2004. do danas rukovodilac Studijskog programa za obrazovanje učitelja na albanskom jeziku. Ovaj program je bio samostalna jedinica UCG do 2017, da bi se ‘integrisao’ u okrilje Filozofskog fakulteta iste godine“, navodi on. „Moram istaći da je PMF uvijek birao najbolje studente za asistente, i pri tome su pojedinci ostvarili zapažene karijere. U matematici uvijek ima talentovanih studenata, na svim nivoima, ali, naravno, Crna Gora je mala i kao takva nema kritičnu masu da bismo iz svake generacije imali veliki broj talentovanih studenata. Što se tiče saradnje sa kolegama, troje mladih kolega su doktorirali kod mene i u radnom su odnosu na PMF-u. Sa tim matematičarima prirodno imam naučnu saradnju. Matematika je, međutim, globalna nauka, gdje se saradnja uspostavi sa ljudima iz inostranstva, a ponekad i sa ljudima s kojima se ne znamo i nikada se nijesmo sreli.“

RELATIVNO DOBRI USLOVI ZA BAVLJENJE MATEMATIKOM

Nezaobilazno pitanje jeste i ono o opremljenosti kabineta

i generalno uslovima za rad i adekvatno usvajanje znanja na ovoj visokoškolskoj adresi, ali i uopšte kod nas.

„Što se tiče uslova za bavljenje matematikom u Crnoj Gori, oni su relativno dobri, uzimajući u obzir da svi imaju pristup internetu i samim tim i pristup svim relevantnim istraživanjima iz matematičke nauke. Mora se ipak istaći da uloga odgovarajućeg ministarstva za stimulisavanje naučnog rada iz matematike nije na zavidnom nivou. Mislim da je ulaganje za istraživanje u matematičkoj nauci u Crnoj Gori minimalno i odgovarajuće ministarstvo u zadnjih 10 godina ne vodi nikakvu politiku za podržavanje istraživanja iz matematičke nauke. Tome u prilog ide činjenica da u posljednjih 12 godina niti jedan nacionalni projekat nije odobren za istraživanje u matematici. Ne radi se o namjernom potezu odgovarajućeg ministarstva, već o nemaru i lošem shvatanju uloge matematike u nauci i obrazovanju. Ipak, moram da istaknem da je resorno ministarstvo odobrilo određen broj bilateralnih projekata uz pomoć kojih je uspostavljena naučna saradnja sa pojedinim naučnim centrima u inostranstvu. Takođe, to isto ministarstvo je prepoznalo i nagrađivalo uspješne pojedince, ali nagrada je sporadična i ne predstavlja ozbiljnu

podršku u nauci. Nadam se da će se ovo popraviti u narednom periodu“, smatra naš sagovornik.

Rad profesora Kalaja zaslužan je za rješavanje nekih od najkomplikovanijih matematičkih problema.

„Matematikom se bavim jer me ispunjava i rješavanje odgovarajućih problema predstavlja izazov koji me održava u mentalnoj kondiciji“, priznaje on, dodajući: „Moram istaći da sam u svojoj dosadašnjoj karijeri riješio veliki broj matematičkih problema, koji su odlično prihvaćeni u matematičkom svijetu. Jedan od takvih problema je, na primjer, rješavanje Hipoteze o Gausovoj krivini minimalnog grafa. U pitanju je problem koji je bio otvoren 70 godina. Pored istraživanja, vodio sam i vodim veliki broj kurseva, na bečalor, master i doktorskom nivou studija na Prirodno-matematičkom fakultetu Univerziteta Crne Gore. Takođe, kao što sam napomenuo, predajem na Studijskom programu za obrazovanje učitelja na albanskom jeziku, od njegovog osnivanja 2004, a istovremeno rukovodim tim jedinim studijskim programom koji se organizuje na albanskom jeziku.“

PROMOVISATI STUDIRANJE MATEMATIKE

Kalaj je poznat i po tome što je bio gostujući profesor ili istraživač na desetak prestižnih institucija u Evropi, Kini i Japanu, što je još jedna dimenzija njegovog bogatog iskustva.

„Boravio sam na velikom broju naučnih skupova i univerziteta u Evropi i svijetu. Bio sam gostujući predavač na Huaqiao University, u Xiameanu (Kini) u periodu 2018-2019. Velika većina ovih mojih istraživačkih posjeta je bila finansirana od strane domaćina. Na ovom mjestu navešću upravo primjer Kine. Pored moje plodne saradnje sa tamošnjim

KLJUČNI ALAT ZA RAZUMIJEVANJE SVIJETA OKO NAS

Zamolili smo laureata „Oktoiha“ da poruči nešto sadašnjim i budućim studentima – zašto bi matematika mogla biti pravi izbor za njih.

„Nabrojio bih nekoliko stavki koje su suštinske a tiču se matematike:

Univerzalna primjena: matematika je temeljna disciplina koja se primjenjuje u gotovo svim oblastima života, od nauke i tehnologije do ekonomije, inženjeringa, medicinske prakse i mnogih drugih. Bez razumijevanja matematike, mnoge od ovih oblasti bi bile nedostupne ili neefikasne.

Razvijanje analitičkih vještina: Matematika razvija vaše sposobnosti kritičkog razmišljanja, logike i analize. Ove vještine su neophodne ne samo u akademskom kontekstu, već i u svakodnevnom životu, bilo da se radi o rješavanju problema ili donošenju adekvatnih odluka.

Karijerne mogućnosti: posjedovanje znanja iz matematike može otvoriti vrata mnogim karijernim mogućnostima. Profesije poput inženjera, programera, ekonomista, statističara, finansijskih analitičara i mnogih drugih zahtijevaju snažno matematičko znanje.

Izazov i satisfakcija: rješavanje matematičkih problema može biti izazovno, ali i veoma zadovoljavajuće. Osjećaj uspjeha koji dolazi s pronalaženjem rješenja za složene matematičke probleme može biti izuzetno inspirativan i motivišući.

Neprekidno učenje: matematika je dinamična disciplina koja se stalno razvija i unapređuje. Studiranje matematike može vam pružiti priliku da neprestano učite i istražujete nove koncepte, te da ostanete relevantni u promjenljivom svijetu.

Kroz ove poruke, studentima želim prenijeti važnost matematike kao ključnog alata za razumijevanje svijeta oko nas i postizanje uspjeha u različitim oblastima života i karijere“, zaključuje naš sagovornik.

naučnicima, imao sam priliku da posjetim veliki broj turističkih znamenitosti. Kina je bogata zemlja sa fascinantom kulturom, historijom i impresivnim dostignućima u nauci i tehnologiji, te moram istaći da je velika privilegija u životu upoznati i jedan dijelici te kulture, historije i upoznati se s njihovim tehnološkim dostignućima. Uspostavio sam naučnu saradnju s velikim brojem naučnika i smatram da je mobilnost neophodna aktivnost svakog naučnika“, naglašava on.

Pitali smo ga i za komentar činjenice da je trenutno u Crnoj Gori velika potražnja za nastavnim kadrom iz prirodnih nauka.

„Mislim da fali veliki broj nastavnika iz matematike, fizike i hemije. To nije nimalo slučajno, već se taj nastavni kadar teško stvara. Mladi ljudi idu linijom manjeg otpora i biraju studijske programe koji ne iziskuju veliki mentalni izazov i rad. Smatram da će se ovaj problem još više produbiti u bliskoj budućnosti, i mislim da i za to treba odgovarajuća politika ministarstva, da ima proaktivnu ulogu. U prošlosti su nastavnici matematike primali veće plate jer se njihov posao smatrao težim od ostalih

nastavničkih zanimanja. Sada taj stimulans ne postoji, te se i oni koji završe odgovarajuće fakultete teže odlučuju da rade u prosvjeti i zato su direktori škola prinuđeni da zapošljavaju neadekvatan nastavni kadar, koji idući linijom manjeg otpora nije postigao odgovarajuća znanja i vještine predviđene za taj posao“, smatra on. „Ministarstvo prosvjete može preduzeti različite mjere kako bi se suočilo s ovim izazovima i promovisalo studiranje matematike. Na primjer, može raditi na unapređenju nastavnog plana i programa matematike kako bi ga učinilo relevantnijim, interesantnijim i prilagođenijim potrebama učenika. Pružanje dodatne obuke i podrške nastavnicima matematike može pomoći u poboljšanju kvaliteta nastave i motivaciji učenika. Takođe, promovisanje praktične primjene matematike u svakodnevnom životu i različitim profesijama može povećati interesovanje učenika za ovaj predmet. Napokon, tu je i podrška učenicima: Ministarstvo prosvjete može pružiti dodatnu podršku đacima koji se suočavaju s poteškoćama u učenju matematike kroz dodatne časove, tutorstvo ili druge resurse.“

N. N.

DOBITNICA NAGRADE „OKTOIH“: ANA VUJAČIĆ, PROFESORICA U GIMNAZIJI „STOJAN CEROVIĆ“ U NIKŠIĆU

KRUNA MOG RADA U UČIONICI I VAN NJE

- Najbitnija je ljubav prema profesiji i stvoreni autoritet na osnovu znanja i vaspitnog djelovanja na učenike
- Kad vidite zadovoljna lica đaka, znači da je čas bio kvalitetan
- Ako ste djeci ulili ljubav prema fizici, ona će željeti i da se takmiče

Profesorica fizike u Gimnaziji „Stojan Cerović“ u Nikšiću **Ana Vujačić** dobila je za izuzetnu posvećenost nastavničkom pozivu Državnu nagradu „Oktoih“ za 2023. godinu.

O tome šta joj ovo najviše priznanje u oblasti obrazovanja znači, ona kaže: „Oktoih‘ je za mene kruna moga rada u učionici i van nje. Moj trud je vrednovan i prepoznat, što me posebno raduje“.

Profesorski poziv je veoma odgovoran i zahtijeva veliku posvećenost.

„Najbitnija je ljubav prema profesiji i stvoreni autoritet na osnovu znanja i vaspitnog djelovanja na učenike. Svako dijete zavrjeđuje moju pažnju i za sve đake važe ista pravila“, ističe ona, odgovarajući na pitanje šta je najbitnije u ovoj profesiji.

Ana Vujačić je osnovnu i srednju školu završila u Nikšiću, a studije fizike na Fizičkom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Ima zvanje nastavnik-viši savjetnik.

Prema njenom mišljenju, rad u učionici je zahtjevan i traži stalnu aktivnost.

„Svojim stavom i metodama rada morate dobijati povratne informacije. Kad vidite zadovoljna lica đaka, znači da je čas bio kvalitetan“, navodi ona.

STALNO USAVRŠAVANJE

Za uspjeh u nastavničkoj profesiji, koja predstavlja jedan od najznačajnijih stubova svakog zdravog društva, usmjerenog na razvoj zasnovan na znanju, potrebno je i stalno usavršavanje i angažman u različitim segmentima te djelatnosti.

„Rezultati u radu traže veliko angažovanje. To podrazumijeva pronalaženje talenata iz fizike, njihovo forsiranje za takmičenja, razvijanje ljubavi prema fizici, pisanje udžbenika, te saradnju sa Ispitnim centrom. Skoro da nema aktivnosti Ispitnog centra u koju nijesam bila uključena“, kaže ova laureatkinja.

Ana Vujačić je profesorica koja doprinosi kontinuiranom unapređenju sistema obrazovanja. Zato je, osim izuzetnog rada u redovnoj nastavi, ona veoma angažovana i u vannastavnim aktivnostima.

Motivacija za posvećenost tom radu su, kako kaže, učenici i želja da zavole fiziku, kao i da dobiju što kvalitetnije znanje koje će im biti odskočna daska za dalje školovanje.

Njeni đaci su veoma uspješni na državnim i međunarodnim takmičenjima. O tome kako ih podstiče, ona kaže: „Nadarenog učenika za fiziku morate prepoznati i iz njega izvlačiti maksimum. Ako ste đacima ulili ljubav prema tom predmetu, oni će željeti sami da se takmiče.“

Vujačić

POSTAVITE SVOJA PRAVILA

Treba istaći da nastavnica Vujačić izuzetne rezultate iz nastave fizike ostvaruje iako ne postoje najbolji uslovi za praktičnu nastavu.

„U školi u kojoj radim postoji kabinet fizike, ali nije opremljen. Za ovaj predmet je neophodna laboratorija, a mi to nažalost nemamo“, kaže ona.

Današnjim učenicima je zahvaljujući ICT dostupno mnogo toga, zato je važno naučiti ih da na pravi način koriste te tehnologije.

„Zahvaljujući ICT možemo mnogo toga pokazati, lakše objasniti, uključivati ih da pretražuju po internetu radi prikupljanja većeg broja informacija. Animacijama i misaonim eksperimentima poboljšavamo kvalitet nastave i njenu očiglednost“, kaže naša sagovornica.

Ova iskusna i uspješna profesorica mladim kolegama poručuje:

„Predano radite svoj posao, gradite svoj autoritet znanjem, stavom i iskrenošću. Posvetite se svakom učeniku. Postavite svoja pravila i nećete pogriješiti“.

Lj. V.

DRŽAVNO TAKMIČENJE UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA

NADMETALO SE OKO 750 ĐAKA

- Prilikom da pokažu svoja znanja imalo je 426 osnovaca i 323 srednjoškola
- Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija obezbijedilo za takmičare koji su osvojili jedno od prva tri mjesta novčane nagrade – hiljadu, 700 i 500 eura, dok će njihovi mentori dobiti od 300 do 600 eura

Državno takmičenje učenika osnovnih i srednjih škola održano je 24. i 25. februara u zgradi Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore (UCG) u Podgorici, osim za programiranje, koje je organizovano u zgradi tehničkih fakulteta UCG. Prilikom da pokažu svoje znanje imalo je 426 učenika iz 90 osnovnih škola i 323 đaka iz 37 srednjih škola.

Što se osnovaca tiče, takmičili su se đaci VI razreda iz matematike, a IX iz matematike, fizike, hemije, biologije, istorije, geografije, engleskog, ruskog, francuskog, italijanskog i njemačkog jezika. Srednjoškola su bili podijeljeni u dvije kategorije: prva kategorija (učenici I i II razreda) i druga kategorija (đaci III i IV razreda). Oni su se u obje kategorije nadmetali iz: matematike, fizike, hemije, biologije, engleskog jezika, ruskog, francuskog, italijanskog, te njemačkog jezika i istorije. Takmičenje iz geografije i programiranja organizovano je u jednoj kategoriji (IV razred), s tim što su pravo učesća imali učenici nižih razreda.

Nadmetanje iz stranih jezika organizovano je iz dva dijela, pismenog i usmenog. Usmeni dio održan je 2. i 3. marta.

OSNOVNE ŠKOLE

U konkurenciji učenika osnovnih škola, na takmičenju iz matematike u VI razredu prvo mjesto dijele **Isidora Ilić**, OŠ „Marko Miljanov“ – Bijelo Polje (mentorka **Maida Kijamet**) i **Milan Vukčević**, OŠ „Štampar Makarije“ – Podgorica (mentorka **Stanislavka Aprcović**). Treća je **Tijana Bokun**, OŠ „21 maj“ – Podgorica (mentorka **Ana Kljajević**).

Prvo mjesto iz matematike u IX razredu pripalo je **Mladenu Raleviću**, OŠ „Radomir Mitrović“ – Berane (mentorka **Aleksandra Šunjević**) i **Dušanu Reljiću**, OŠ „Dašo Pavičić“ – Herceg Novi (mentorka **Ivana Kecojević**). Druga je **Majra Kasumović**, OŠ „Marko Miljanov“ – Bijelo Polje (mentorka **Dijana Božović**), dok je treći **Viktor Radević**, OŠ „Jugoslavija“ – Bar

(mentorka **Dijana Kovačević**).

U nadmetanju iz fizike niko od učesnika nije ispunio uslov za prvo i drugo mjesto dok je trećeplasirani **Ivan Omerović**, OŠ „Mileva Lajović-Lalatović“ – Nikšić (mentorka **Dragana Vučinić**).

Novak Potpara, OŠ „Ristan Pavlović“ – Pljevlja (mentorka **Ana Milović**) prvi je na takmičenju iz hemije. Drugi je **Boris Velykyi**, OŠ „Novka Ubović“ – Podgorica (mentorka **Jovana Jovičević**), dok je treći **Danilo Četković**, OŠ „Radojica Perović“ – Podgorica (mentorka **Selma Dobardžić**).

Prvo mjesto iz biologije osvojila je **Adea Čeranić**, OŠ

je treća **Hana Krčić**, OŠ „Hajro Šahmanović“ – Plav (mentorka **Snežana Jašović**).

Prvo mjesto iz engleskog jezika dijele **Jelena Marojević**, OŠ „Jugoslavija“ – Bar (mentorka **Katarina Đalović**), i **Maša Maslovarić**, OŠ „Štampar Makarije“ – Podgorica (mentorka **Milica Rašović**). Ove godine drugo mjesto nije pripalo nikome, dok treće mjesto iz engleskog dijele **Kaća Kljajić**, OŠ „Vuko Jovović“ – Danilovgrad (mentorka **Dinka Đikanović**) i **Sajra Smaković**, OŠ „Milorad Musa Burzan“ – Podgorica (mentorka **Nataša Radetić**).

Jana Radošević, OŠ „Oktoih“ – Podgorica (mentorka **Mili-**

FOTO: Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija

„Meksiko“ – Bar (mentorka **Danijela Đoković**), drugo **Tarik Stanić**, OŠ „Marko Miljanov“ – Bijelo Polje (mentorka **Zehra Balić**), dok treće mjesto dijele učenici OŠ „Blažo Jokov Orlandić“ – Bar **Sergej Bajčeta**, (mentorka **Mirjana Vukčević**) i **Lazar Đoković** (mentorka **Milanka Škipina**).

Prvo mjesto iz istorije pripalo je **Baju Goluboviću**, OŠ „Oktoih“ – Podgorica (mentor **Predrag Dedić**), drugo **Savu Obradoviću** iz iste škole (mentor **Predrag Dedić**). Treće dijele Đorđe Čadenović, OŠ „Vladimir Nador“ – Podgorica (mentor **Miloš Mravaljević**) i **Branko Femić**, OŠ „Aleksa Bečo Đilas“ – Ravna Rijeka, Bijelo Polje (mentorka **Slavica Jovanović**).

Jana Tomić, OŠ „Branko Božović“ – Podgorica (mentor **Miroslav Zejak**) prva je iz geografije. Druga je **Mia Vračar**, OŠ „Ratko Žarić“ – Nikšić (mentorka **Slavica Kankaraš**), dok

je treća **ca Šćepanović** prva je iz francuskog jezika. Druga je **Lorena Lekić**, OŠ „Radojica Perović“ – Podgorica (mentorka **Jelena Duborija**), dok je treći **Andrija Mitrović**, OŠ „Olga Golović“ – Nikšić (mentorka **Dragana Marojević**).

Prvo mjesto iz italijanskog jezika osvojila je **Milica Radan**, OŠ „Pavle Rovinski“ – Podgorica (mentor **Predrag Jovović**). Druga je **Isidora Damjanović**, OŠ „Milorad Musa Burzan“ – Podgorica (mentorka **Jelena Pavičević**), a treća **Marija Anđelić**, OŠ „21. maj“ – Podgorica (mentorka **Dosta Smolović**).

Prvo mjesto iz njemačkog jezika u IX razredu pripalo je **Edisu Muriću**, OŠ „Bać“ – Rožaje (mentor **Asmir Nurković**). Drugo mjesto dijele **Sara Palević**, OŠ „Bedri Elezaga“ – Ulcinj (mentor **Kapllan Hajdinaga**), i **Matija Petrović**, OŠ „Sutjeska“ – Podgorica (mentorka **Milica Simičević**).

Tamara Vasiljević, OŠ „Pavle Rovinski“ – Podgorica (mentorka **Jelena Jovičević**), prva je na takmičenju iz ruskog jezika. Drugo mjesto je zauzela **Irina Vlahović**, OŠ „Pavle Rovinski“ – Podgorica (mentorka **Jelena Jovičević**), dok je treći Đorđe Vujačić, OŠ „Radojica Perović“ – Podgorica (mentorka **Aleksandra Martić**).

SREDNJE ŠKOLE

U konkurenciji srednjoškola, na takmičenju iz matematike u obje kategorije niko od takmičara nije ispunio uslov za neko od prva tri mjesta.

Na nadmetanju iz fizike u kategoriji I-II razred prvo, drugo i treće mjesto osvojili su učenici Gimnazije „Slobodan Škerović“ – Podgorica. Prvi je **Mihailo Babić** (mentor **Vladimir Popović**), drugi **Jovan Janković** (mentor **Nikola Bučković**), dok je treća **Andreja Popović** (mentor **Nikola Bučković**).

U kategoriji III-IV razred iz istog predmeta nijedan takmičar nije ispunio uslov za prvo i drugo mjesto, a treće je pripalo **Savu Huteru**, Srednja mješovita škola „Ivan Goran Kovačić“ – Herceg Novi (mentor **Ljubomir Đurišić**).

Prvo mjesto iz hemije u kategoriji I-II razred pripalo je **Vanji Lazarević**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka **Ranka Jelić**), drugo **Teodori Aprcović** iz iste škole (mentorka **Sandra Kosović**), a treće **Harisu Čeraniću**, Gimnazija „Miloje Dobrišinović“ – Bijelo Polje (mentor **Ranko Knežević**).

Aleksa Damjanović, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka **Dragana Ilić**) prvi je iz hemije u kategoriji III-IV razred. **Jelena Orbović**, Prva srednja stručna škola Nikšić (mentorka **Mirjana Mirjačić**) je druga, a **Zada Medunjanin**, Srednja mješovita škola „Bečo Bašić“ – Plav (mentor **Sehija Radončić**) je treća.

U kategoriji I-II razred iz biologije nijedan takmičar nije imao uslov za prvo mjesto. Druga je **Hajrija Kalić**, Gimnazija „30. septembar“ – Rožaje

(mentorka **Suzana Dacić**), dok treće mjesto dijele **Asija Ećo**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka **Marijana Laković**) i **Helena Vuković**, Srednja mješovita škola „Brača Selić“ – Kolašin (mentorka **Jelena Dulović**).

U kategoriji III-IV razred iz istog predmeta prvo mjesto osvojio je **Anel Memić**, Gimnazija „Panto Mališić“ – Berane (mentorka **Sanja Vešović**), drugo **Damjan Milić**, Srednja mješovita škola „Bratstvo-jedinstvo“ – Ulcinj (mentor **Osman Šurla**), a treće **Bogdan Danilović**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka **Sanja Ognjanović**).

Prvo mjesto iz istorije u kategoriji I-II razred pripalo je **Ognjenu Lakičeviću**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka **Vesna Kovačević**), drugo **Andriju Vukeljiću**, Gimnazija „Petar I Petrović Njegoš“ – Danilovgrad (mentorka **Tatjana Šaletić**), a treće **Borisu Daniloviću**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka **Vesna Kovačević**).

U kategoriji III-IV razred iz istog predmeta prvo mjesto dijele **Pavle Gocevski**, Gimnazija Cetinje (mentorka **Milena Kaluđerović**) i **Helena Mrkić**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentor **Goran Marković**), dok je treća **Edona Rečković**, Gimnazija „25. maj“ – Tuzi (mentor **Slađan Martinović**).

Srednjoškola su se iz geografije i programiranja takmičili u kategoriji I-IV razred.

Iz geografije nijedan učenik nije ispunio uslov za prvo i drugo mjesto, dok treće dijele **Dajana Đuranović**, Gimnazija „Petar I Petrović Njegoš“ (mentor **Ivan Stanišić**) i **Bogdan Radulović**, Srednja mješovita škola „Danilo Kiš“ – Budva (mentorka **Seka Slavković**).

Drugo mjesto iz programiranja pripalo je **Balši Raduloviću**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentor **Mladen Janaković**). Za prvo i treće mjesto takmičari nijesu imali dovoljan broj bodova.

Prvo mjesto iz engleskog jezika u kategoriji I-II razred pripalo je **Miroslavu Vujnoviću**,

Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka **Katarina Rakočević**), drugo **Ognjenu Krivokapiću**, Gimnazija „Stojan Cerović“ – Nikšić (mentorka **Jelica Kovačević**), a treće **Nikoli Koršiću**, Srednja mješovita škola „Mladost“ – Tivat (mentorka **Nada Barović**).

U kategoriji III-IV razred iz istog predmeta prvo mjesto osvojila je **Ena Kujović**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka **Tanja Lučić**), drugo **Ivan Raković**, Srednja mješovita škola „Danilo Kiš“ – Budva (mentor **Branislav Pantović**), a treće dijele **Nikola Kojičić**, Gimnazija „Niko Rolović – Bar“ (mentorka **Tijana Kosović**), **Andrej Voučko**, Srednja mješovita škola „Ivan Goran Kovačić“ – Herceg Novi (mentorka **Anica Radan**), **Jana Vukčević**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka Tanja Lučić), i **Ilija Zec**, Srednja mješovita škola „Danilo Kiš“ – Budva (mentorka **Ljubica Miljanić-Janjušević**).

Anna Shumilova, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka Žana Bojanić), prva je iz francuskog jezika u kategoriji I-II razred, dok drugo mjesto dijele **Sofija Ivanović**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka Žana Bojanić), i **Pavle Nikolić**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka **Ana Đelević**).

U kategoriji III-IV razred iz istog predmeta prvo mjesto je pripalo **Bojani Božović**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka **Dragana Tasić**), drugo **Ljubici Ćipranić**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka Dragana Tasić, a treće **Miljani Dromljak**, Gimnazija „Tanasije Pejatović“ – Pljevlja (mentorka **Ivana Klačar**).

Tijana Popović, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka **Mirjana Kadić**) i **Ilaria Vukićević**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka **Nikolina Đurović**) dijele prvo mjesto iz italijanskog jezika u kategoriji I-II razred. Treća je **Manja Vušanović**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka **Milica Usančević**).

U kategoriji III-IV razred iz istog predmeta prvo mjesto osvojio je **Stefan Popović**, Gimnazija Kotor (mentorka **Valerija Jokić**), drugo **Una Radulović**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka **Milica Usančević**), dok je treća **Milica Srzentić**, Srednja mješovita škola „Danilo Kiš“ – Budva (mentorka **Snežana Bošković**).

Prvo mjesto iz njemačkog

jezika u kategoriji I-II razred pripalo je **Jasmini Luković**, Gimnazija „Panto Mališić“ – Berane (mentor **Man Kolenović**), drugo **Sari Canka**, Srednja mješovita škola „Bratstvo-jedinstvo“ – Ulcinj (mentor **Artan Cungu**), a treće **Aleksandru Cvetinoviću**, Srednja mješovita škola „Danilo Kiš“ – Budva (mentorka **Milena Boreta**).

Armina Dervishi, Srednja mješovita škola „Bratstvo-jedinstvo“ – Ulcinj (mentorka **Irma Četković**), prva je u kategoriji III-IV razred iz istog predmeta. Druga je **Aida Čelebić**, Srednja stručna škola „Sergije Stanić“ – Podgorica (mentorka **Milena Kićović**, dok je treći **Fisnik Murati**, Srednja mješovita škola „Bratstvo-jedinstvo“ – Ulcinj (mentorka Irma Četković).

Na nadmetanju iz ruskog jezika u kategoriji I-II razred prvo mjesto osvojila je **Jovana Knežević**, Gimnazija „Miloje Dobrašinović“ – Bijelo Polje (mentorka **Bojana Bošković**). Druga je **Mina Bošković**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka **Andrea Medin**), dok treće mjesto dijele **Lazar Lopušina**, Gimnazija „Miloje Dobrašinović“ – Bijelo Polje (mentorka **Bojana Bošković**), i **Vladislav Matanović**, Gimnazija „Slobodan Škerović“ (mentorka Andrea Medin).

U kategoriji III-IV razred iz istog predmeta prvo mjesto je pripalo **Mirjani Aleksić**, Gimnazija „Panto Mališić“ – Berane (mentor **Pavle Novović**), drugo **Jovani Bugarin**, Gimnazija „Miloje Dobrašinović“ – Bijelo Polje (mentorka **Nataša Aničić**), a treće **Katarini Lončar**, Gimnazija „Stojan Cerović“ – Nikšić (mentorka **Vesna Vuković**).

Da podsjetimo, rangiranje kandidatata se vrši od prvog do trećeg mjesta, pri čemu se određeno mjesto može dodijeliti samo jednom takmičaru. Izuzetno, ukoliko dva takmičara imaju isti broj bodova, oni dijele osvojeno mjesto. Sljedeći takmičar neće osvojiti prvo sljedeće, već naredno mjesto. (Primjer: Ako dva takmičara imaju po 100 bodova, oni su osvojili prvo mjesto. Sljedeći takmičar osvojio je treće mjesto, jer su dva takmičara imala više bodova od njega).

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija obezbijedilo je za učenike koji su osvojili jedno od prva tri mjesta novčane nagrade – 1.000, 700 i 500 eura, dok će njihovi mentori dobiti od 300 do 600 eura.

Lj. V.

MPNI: POTPISAN MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU SA MIROVNIM KORPUSOM

SARADNJA U VIŠE OBLASTI

- Angažman volontera Mirovnog korpusa u Crnoj Gori doprinosi unapređenju kvaliteta učenja engleskog jezika u crnogorskim školama, naročito u manje razvijenim sredinama na sjeveru države

Potpisan je Memorandum o razumijevanju između Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija i Mirovnog korpusa. Memorandum su potpisale ministarka prosvjete, nauke i inovacija prof. dr **Andela Jakšić-Stojanović** i vršiteljka dužnosti direktorice Mirovnog korpusa za Albaniju i Crnu Goru **Meredith Dalton**.

Memorandum podrazumijeva saradnju na razvoju projekata i realizaciji aktivnosti u oblasti nastave engleskog jezika, koje je identifikovalo Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija, a podržava ih Mirovni korpus, obezbjeđivanjem volontera u cilju rješavanja lokalnih i nacionalnih prioriteta i postizanju održivih rezultata.

Osim podrške u realizaciji nastave na engleskom jeziku, volonteri sa nastavnicima rade i na angažovanju mladih u vannastavnim klubovima, obrazovnim kampovima i sportskim programima, čiji je cilj kulturna saradnja i razvijanje određenih sposobnosti kod učenika.

Nova grupa od sedam volontera položila je zakletvu u decembru 2023. godine i raspoređena je u sljedeće škole: OŠ „Mahmut Adrović“ Petnjica; OŠ „Vukašin Radunović“ Berane; OŠ „Bratstvo-jedinstvo“ Skarepača (Rožaje); OŠ „Džafer Nikočević“ Gusinje; OŠ „Vuko Jovović“ Danilovgrad; OŠ „Aleksa Đilas Bećo“ Mojkovac i OŠ „Milija Nikčević“ Nikšić.

Angažman volontera Mirovnog korpusa u Crnoj Gori doprinosi unapređenju kvaliteta učenja

engleskog jezika u crnogorskim školama, naročito u manje razvijenim sredinama na sjeveru države.

„Aktivnosti predviđene ovim memorandumom su u potpunosti u skladu sa prioritetima Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija u vezi sa unapređenjem kvaliteta učenja engleskog jezika, posebno zbog činjenice da su volonteri dodijeljeni školama kojima je to najpotrebnije. Činjenica da je Crna Gora 142. država u kojoj Mirovni korpus sprovodi svoj program govori o značaju ovog programa i vrijednostima na kojima je zasnovan“, navodi se u saopštenju MPNI.

Potpisivanju je prethodio sastanak sa NJ. E. **Džudi Rajzing Rajnke**, ambasadorkom SAD u Crnoj Gori i predstavnicima Mirovnog korpusa, na kojem su u konstruktivnoj atmosferi razmatrane mogućnosti za unapređenje i jačanje postojeće saradnje.

N. N.

SUSRET MINISTARKE JAKŠIĆ-STOJANOVIĆ S PREDSTAVNICIMA EU PODRŠKA EVROPSKE KOMISIJE REFORMSKIM NAPORIMA

- Predstavljen plan sveobuhvatnih zakonskih i strateških reformi na svim nivoima obrazovanja

Ministarska prosvjete, nauke i inovacija prof. dr **Andela Jakšić-Stojanović** sastala se sa **Jochenom Schmidtom**, službenikom za politiku evropskih integracija, Evropska komisija-DG NEAR (Generalni direktorat za susjedstvo i pregovore o proširenju) i predstavnicima Evropske delegacije u Crnoj Gori.

Ministarka i saradnici predstavili su status aktivnosti u oblasti obrazovanja, nauke i inovacija. Istaknute su aktivnosti na unapređenju infrastrukturnih uslova na svim nivoima obrazovanja, kako u pogledu adaptacije postojećih i izgradnje novih objekata za potrebe obrazovanja, tako i unapređenja digitalne infrastrukture i sistema prevoza učenika. Takođe, predstavljen je plan sveobuhvatnih zakonskih i strateških reformi na svim obrazovnim nivoima, u cilju podizanja kvaliteta nastavnog procesa i unapređenja vještina kako nastavnika, tako i učenika.

„U dijelu nauke i inovacija, gdje je zabilježen

dobar napredak, ključne aktivnosti usmjerene su na reformu sistema naučnoistraživačke djelatnosti, početak procesa dizajniranja nove strategije pametne specijalizacije i održavanje kontinuiteta ovog procesa“, saopšteno je iz MPNI.

Jochen Schmidt pozdravio je napore Crne Gore i ukazao da je jačanje ljudskog kapitala jedna od ključnih prioriteta oblasti politike u Planu rasta.

„Potvrđena je podrška EK daljim reformskim naporima, uz ukazivanje na značaj pravovremenog i adekvatnog planiranja korišćenja komplementarnih mogućnosti podrške koji su trenutno na raspolaganju Crnoj Gori. Dogovoren je nastavak odlične saradnje između crnogorskih i EU institucija, kao i podrške u cilju optimizacije resursa u funkciji efikasne implementacije reformi u oblastima koje pokriva sektor Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija“, dodaje se u saopštenju.

N. N.

U ZAVODU ZA ŠKOLSTVO ODRŽANA KONFERENCIJA „MOJE VRIJEDNOSTI I VRLINE“

SNAŽAN MEHANIZAM ZA PREVENCIJU VRŠNJAČKOG NASILJA

- Raba Hodžić: U vremenu kada se obrazovanje suočava sa brojnim izazovima važno je naglasiti značaj integrisanja vlastitih vrijednosti i vrlina u obrazovni proces
- Maja Kovačević: Ovaj program zastupa cjelovit pristup razvoju djeteta, prepoznaje multidimenzionalnu prirodu procesa učenja, uvažava kontekst iz kojeg djeca dolaze i pruža djeci podršku da razviju i kognitivne i socio-emocionalne vještine
- Ljiljana Ivanović: Aktivnostima obuhvaćen 34.721 učenik, 547 nastavnika u 110 škola

U sali Zavoda za školstvo (ZZŠ), prepunoj predstavnika obrazovnih i kulturnih institucija, predstavljajući su rezultati programa „Moje vrijednosti i vrline“, koji se realizuje sa Kancelarijom UNICEF-a u Crnoj Gori od 2015. godine u cilju osnaživanja vaspitne uloge škole.

Na konferenciji su predstavljeni rezultati ostvareni u 2023. godini, a čuli su se i primjeri dobre prakse u školama koje su učestvovala u tom projektu značajnom za razvoj socio-emocionalnih vještina (SEV) učenika, prevenciji nasilja i podsticanju inkluzivne klime u obrazovno-vaspitnim ustanovama.

Početak rada konferencije je obilježen Odom radosti u izvedbi hora srednje Umjetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“ iz Podgorice, uz dirigentsku palicu profesorice **Zoje Đurović**.

DOK PODUČAVAMO MI I VASPITAVAMO

Direktorica ZZŠ **Raba Hodžić** istakla je da je taj program pokrenut prije desetak godina i da on predstavlja dublju filozofiju koja oblikuje naš pristup obrazovanju. „Veliku podršku svemu tome je pružila Kancelarija Unicefa u Crnoj Gori. U vremenu kada se obrazovanje suočava sa brojnim izazovima važno je naglasiti značaj integrisanja vlastitih vrijednosti i vrlina u obrazovni proces. Ovaj program nije samo transfer znanja, on naglašava izgradnju karaktera, etičko vođenje i stvaranje zajednice posvećene razvoju integriteta i odgovornosti. Naime, bez empatije, optimizma, timskog rada, kreativnosti, zahvalnosti, upornosti, tolerancije i strpljenja naši đaci imaju manje izgleda na uspjeh u životu“, naglasila je Hodžić.

Prema njenim riječima, socijalne i emocionalne vještine predstavljaju nezaobilazni element kvalitetnog obrazovanja, ali i pripreme za dalje školovanje, u konačnom, za cjelovit razvoj ličnosti.

„Razvijajući ih istovremeno štitimo mentalno zdravlje djece, adolescenata i mladih. Shodno tome ZZŠ posebnu pažnju posvećuje u kojoj mjeri ustanova obezbjeđuje socio-emocionalni razvoj svakog učenika kroz dvije oblasti, podrška učenicima i etos škole. Svaki predmetni program pored obrazovne, mora imati i vaspitnu dimenziju. Ne smijemo zaboraviti da sve vrijeme dok podučavamo mi zapravo i vaspitavamo“, ukazala je Hodžić.

Ono što jednog nastavnika čini izvrsnim i što ga razlikuje od prosječnog nije samo njegov predan rad, vješto osmišljavanje strategija i metoda koje koristi u učionici, već i komunikacija sa djecom, njihovim roditeljima i kolegama, koja uvijek mora biti bazirana na empatiji, razumijevanju i radosti dijeljenja.

DOPRINOSI MENTALNOM ZDRAVLJU

Maja Kovačević iz Unicefa je ukazala na važnost ovog programa za crnogorski obrazovni sistem i osvrnula se na glavne

trendove u ovom domenu.

„Veliki broj studija iz oblasti obrazovanja, psihologije, neuronauke, ali i studije koje su uradile neke globalne institucije, kao što su Svjetska banka, Unicef, Unesco, potvrđuju važnost socio-emocionalnih vještina za uspjeh djece u školi, za bolje snalaženje u procesu rada i što je najvažnije za opštu životnu dobrobit“, rekla je Kovačević.

Ona je navela tri razloga zbog kojih treba ovaj program uvesti u redovni dio rada u svakoj školi. Prvi razlog je taj što on zastupa

cjelovit pristup razvoju djeteta, prepoznaje multidimenzionalnu prirodu procesa učenja, uvažava kontekst iz kojeg djeca dolaze i što pruža djeci podršku da razviju i kognitivne i socio-emocionalne vještine. To je suština kvalitetnog obrazovanja. Drugi razlog je taj što su socio-emocionalne vještine važne za uspjeh u školi, a treći jeste da je to snažan mehanizam za prevenciju vršnjačkog nasilja i da dugoročno, ukoliko se sprovodi kvalitetno i dosljedno u učionicama i kroz vannastvne aktivnosti, on doprinosi mentalnom zdravlju djece.

Primjenom ovog programa mi činimo škole ljepšim i bezbjednim mjestom za djecu.

Ljiljana Ivanović, koordinatorica programa, podsjetila je na njegove rezultate u 2023. godini prema kojima je tim aktivnostima obuhvaćen 34.721 učenik, 547 nastavnika u 110 škola. O inkluzivnosti govori podatak da je uključeno 484 đaka romske populacije i 231 dijete sa posebnim obrazovnim potrebama.

U junu prošle godine je

obučeno 14 novih trenera za program, a na Cetinju je u organizaciji Dječijeg simfonijskog orkestra priređen četvorodnevni boravak 80 djece muzičkih škola, koji je završen koncertom u Vladinom domu.

U ovoj godini program je savladalo 79 nastavnika iz Podgorice, Nikšića, Bara i Ulcinja.

Kako se muzika uklapa u razvoj ovog Programa i koliko doprinosi uspjehu i u tom domenu, prisutnima je predočila **Jelena Krivokapić**, nastavnica klavira Umjetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“. Predstavila je važan segment Programa Moje vrijednosti i vrlina, a to je uspješno organizovan koncert Dječijeg simfonijskog orkestra na Cetinju, u okviru potprograma VIVUM. Svoje trenersko iskustvo prenijeli su **Svetlana Jovetić-Koprivica**, **Biljana Čulafić** i **Sava Kovačević**, kao i predstavnici škola iz Bara, Podgorice, Nikšića i Ulcinja u kojima se realizuju „Moje vrijednosti i vrline“.

O. Đuričković

UDRUŽENJE RODITELJI I DJEČJI DOM „MLADOST“ U BIJELOJ OSNOVALI PRVI PORODIČNI CENTAR

Udruženje Roditelji i Dječji dom „Mladost“ u Bijeloj osnovali su prvi porodični centar sa sveobuhvatnom uslugom za porodice djece sa neprilagođenim ponašanjem i one koja su bila žrtve nasilja, saopšteno je iz tog udruženja.

„Porodični Help Centar“ osnovan je u okviru projekta „Borba protiv nasilja nad djecom kroz uspostavljanje prvog Centra za podršku u Crnoj Gori“, koji Udruženje Roditelji i Dječji dom „Mladost“ zajedno realizuju u okviru IPA podrške zapošljavanju, socijalnoj inkluziji i socijalnom preduzetništvu. Finansiraju ga EU i Vlada Crne Gore.

Centar predstavlja jedinstveni sistem podrške porodicama iz svih crnogorskih opština, a glavni cilj njegovog pokretanja je unapređenje zaštite zajednice kroz pružanje usluga porodicama, posebno onim sa djecom koja imaju poteškoće u ponašanju, kao i porodicama čija su djeca žrtve nasilja. Kroz funkcionisanje „Help Centra“ u Crnoj Gori će biti unaprijeđen sistem podrške porodicama djece sa neprilagođenim ponašanjem, kroz ohrabivanje za promjenu ponašanja.

„Oni trenutno nemaju sistemsku podršku i vrlo često nakon prijave nasilja doživljavaju dodatnu viktimizaciju u sistemu. Dakle, nema kontinuiranog i kvalitetnog rada sa

žrtvama nasilja i nema dovoljno institucionalnih kapaciteta za uvođenje novih usluga s obzirom na činjenicu da ni postojeće, u velikom broju slučajeva, nisu u potpunosti funkcionalne. Osnivanjem Centra za pružanje podrške i pomoći u Crnoj Gori, porodicama će prvi put biti dostupan stručan tim koji će raditi sa roditeljima i djecom objedinjujući nekoliko vrsta podrške. Centar će pružati tri vrste usluga, koje su usklađene i prilagođene potrebama korisnika: savjetodavne usluge za roditelje, djecu i programe roditeljstva“, navodi se u saopštenju osnivača.

Osnivanju Centra prethodila je obuka za stručne radnike iz oblasti psiho-socijalne zaštite porodica i djece sa neprilagođenim ponašanjem, kao i porodica i djece žrtava nasilja. Dva modula obuke, realizovana su u saradnji sa „Family Lab“ asocijacijom iz Srbije, a temelji se na porodičnim vrednostima poznatog danskog psihoterapeuta Jespera Jula.

„Porodični Help Centar“ objedinjuje nacionalne licencirane SOS linije za roditelje i djecu koje vode Udruženje Roditelji i Dječji dom „Mladost“. SOS linije su besplatne, poverljive i anonimne, dostupne svim građanima u zemlji, pružajući podršku u vanrednim situacijama i služeći kao preventivni alat u komunikaciji sa roditeljima i djecom. **O. Đ.**

UBLAŽAVANJE POSLJEDICA

Besplatna SOS Roditeljska linija udruženja Roditelji 080 888 888 dostupna je radnim danima od devet do 15 sati. SOS telefon 116 111 za djecu i mlade Dječijeg doma „Mladost“ omogućava povjerljivi savjetodavni razgovor, podršku ili pomoć.

Nove usluge u Centru djeluju proaktivno kako bi jačale roditeljske vještine, ublaživale posljedice neprilagođenog ponašanja i podsticale promjene neprihvatljivih obrazaca ponašanja. Osim toga, u okviru Centra biće sprovedeni programi grupnog rada, odnosno podrške roditeljima kroz programe roditeljstva za djecu od dvije do devet godina, kao i interaktivne grupne radionice podrške za roditelje i tinejdžere uzrasta od 10 do 17 godina. Program je namijenjen roditeljima koji žele da unaprijede komunikaciju i kvalitet odnosa sa djetetom, ali i riješe konkretan problem kada je o roditeljstvu riječ. Na taj način roditelj na konkretnom primjeru vježba nove vještine, koje kasnije može primijeniti na sve ostale poteškoće u vaspitanju. Osim toga, rješavajući konkretan problem, roditelj mijenja cjelokupan odnos sa djetetom.

MEDICINSKI FAKULTET U PODGORICI

PROMOVISAN UDŽBENIK „HIRURGIJA SA ANESTEZIOLOGIJOM“

• Ta knjiga predstavlja savremeno nastavno sredstvo sa preko 1.000 strana, sistematizovanih u 97 poglavlja, koja su grupisana u četiri velike cjeline. Poštujući didaktički princip, čitalac od uvodnih poglavlja, koja sadrže opšte hirurške pojmove, etičke principe, kao i istorijat svjetske hirurgije, preko dijela o opštoj hirurgiji i anesteziologiji, dolazi do poglavlja specijalne hirurgije, koja sadrže informacije iz ukupno 11 hirurških disciplina

Na Medicinskom fakultetu Univerziteta Crne Gore (UCG) promovisan je udžbenik „Hirurgija sa anesteziologijom“, čiji su autori i urednici profesori i saradnici Medicinskog fakulteta u Beogradu, a koji je od ove školske godine obavezna literatura za studente Medicinskog fakulteta UCG.

Pozdravljajući autore dekan Medicinskog fakulteta UCG prof. dr **Miodrag Radunović** je kazao da je svijet knjige najljepši svijet koji je čovjek stvorio te da se u njemu stiču redovi protkani znanjem, savremenim dostignućima nauke koji su vječni i svedoče o vremenu kada su napisani.

„Iz današnjeg svijeta knjige izdavam udžbenik ‘Hirurgija sa anesteziologijom’ urednika prof. dr **Aleksandra Simića**, prof. dr **Danice Grujičić** i doc. dr **Dušana Spasovskog**. Ovaj udžbenik predstavlja šesti po redu u nizu udžbenika Katedre hirurgije Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, koji su neprocjenjivo doprinijeli edukaciji studenata i ljekara u regionu“, kazao je Radunović.

Naglašavajući značaj višedecenijskog rada autora, on je istakao da je uz njihovu edukativnu pomoć građen temelj savremenih dostignuća u hirurškoj praksi na prostoru Crne Gore, usavršavajući značajan broj hirurga, neurohirurga, vaskularnih hirurga, angiologa i kardiohirurga upravo sa ovog prostora.

„Promocija ovog udžbenika održava se u godini jubileja rada UCG. Sa ponosom obilježavamo 50 godina posvećenosti stvaranju znanja, razvoju akademskog društva i promovisanju stručnosti, a ovakvim susretima nastavljamo graditi jake mostove nauke i znanja ka regionu i Evropi, rekao je prof.

Radunović.

„Hirurgija sa anesteziologijom“ predstavlja savremeno nastavno sredstvo sa preko 1.000 strana, sistematizovanih u 97 poglavlja, koja su grupisana u četiri velike cjeline. Poštujući didaktički princip, čitalac od uvodnih poglavlja, koja sadrže opšte hirurške pojmove, etičke principe, kao i istorijat svjetske hirurgije, preko dijela o opštoj hirurgiji i anesteziologiji, dolazi do poglavlja specijalne hirurgije, koja sadrže informacije iz ukupno 11 hirurških disciplina.

„Danas predstavljamo knjigu u kojoj su utkana iskustva svih hirurga kroz vjekove razvoja ove grane medicine, od prvih koraka naših davnašnjih kolega do savremene robotike koju smo nekada samo naslućivali kao dio naučne fantastike, a koju danas samouvjereno primjenjujemo u svom poslu,“ kazala je jedna od autora prof. dr Danica Grujičić.

Praveći paralelu između prvog medicinskog udžbenika u Srbiji štampanog 1865. godine, koji je pisan rukom i koji je imao svega 40 slika otisnutih na kamenu, ona je istakla da skoro 160 godina kasnije Medicinski fakultet u Beogradu ima moderno dizajniran udžbenik sa 809 ilustracija i grafikona u boji na 1.062 stranice.

Govoreći o svom radu na udžbeniku prof. dr Aleksandar Simić, jedan od autora, kazao je da u savremenoj edukaciji, prožetoj eksplozijom digitalnih informacija, nikako ne treba potcjeniti značaj štampanih hirurških udžbenika, jer se potreba za njima vremenom ne umanjuje, već naprotiv, postaje neophodnost.

„U okruženju beskrajnih, često neobrađenih i nerijetko netačnih lako dostupnih podataka, adekvatnim sažimanjem mnogobrojnih informacija kvalitetan udžbenik predstavlja glavnu referencu iz koje se mogu naučiti ne samo osnove, već i steći šira perspektiva neophodna za dodatna saznanja. Dokazano je da kvalitetan udžbenik u poređenju sa digitalnim formatima, vodi boljem razumijevanju, memorisanju i primjeni saznanja, posebno ako se susrećerno sa do tada nepoznatim pojmovima, rekao je prof. Simić.

Dekan Medicinskog fakulteta u Beogradu prof. dr **Lazar Davidović** je naveo da je ovom knjigom dobijen kvalitetan udžbenik iz koga će studenti medicine moći lakše nego ranije učiti hirurgiju i anesteziologiju, a da će se o tome uvjeriti i svi profesori u narednim ispitnim rokovima.

O. Đ.

NA UNIVERZITETU CRNE GORE POČELO SPROVOĐENJE PROJEKTA „HOKING“

OSOBAMA SA INVALIDITETOM OLAKŠATI PRISTUP FAKULTETIMA

• U projekat je uključeno 15 partnerskih institucija od kojih su tri iz Crne Gore, četiri iz Bosne i Hercegovine, po dvije iz Srbije i Albanije, te po jedna iz Turske, Kipra, Slovenije i Portugalije

Na Univerzitetu Crne Gore (UCG) počela je realizacija projekta „Hoking“, čiji su ciljevi uspostavljanje mehanizama inkluzivne digitalne tranzicije iz srednjeg u visoko obrazovanje, sa naglaskom na studente sa invaliditetom, kao i na poboljšanje institucionalnog i infrastrukturnog okruženja, saopšteno je iz Rektorata UCG.

U projekat je uključeno 15 partnerskih institucija od kojih su tri iz Crne Gore, četiri iz Bosne i Hercegovine, po dvije iz Srbije i Albanije, te po jedna iz Turske, Kipra, Slovenije i Portugalije.

UCG je koordinator projekta, čiji je rukovodilac prorektor za nastavu UCG prof. dr **Veselin Mićanović**.

Ovaj program je inspirisan životom i dostignućima slavnog fizičara iz 20. vijeka dr **Stivena Hokinga** i njegovim putem ka

uspjehu, uprkos invaliditetu izazvanom amiotrofičnom lateralnom sklerozom (ALS) koja mu je dijagnostikovana u 22. godini. Dostigao je vrhunac u svom polju uprkos invaliditetu i duboko promijenio percepciju društva prema osobama sa invaliditetom dokazujući da se može postići sve pod uslovom da postoje odgovarajuća sredstva podrške za to.

Kako se navodi u obrazloženju, ključna pitanja kojima će se projekat baviti odnosi se na ograničenu dostupnost studenata sa invaliditetom visokoškolskim ustanovama na Zapadnom Balkanu i nejednakost pomoći za završetak studija, koja proizilazi iz nedovoljne upotrebe digitalnih usluga, mehanizama i alata.

U zemljama Zapadnog Balkana broj učenika sa invaliditetom raste, kao i potreba da se

koristi digitalna transformacija i da se popune postojeće digitalne praznine za ove grupe učenika. U prosjeku, 15 posto učenika u obrazovnom sistemu živi sa nekim oblikom fizičkog invaliditeta, od kojih je većina

povezana sa oštećenjem vida i sluha i problemima kretanja, dok je preko 20 odsto njih sa različitim mentalnim smetnjama.

Projekat će se posebno baviti ograničenim postojećim

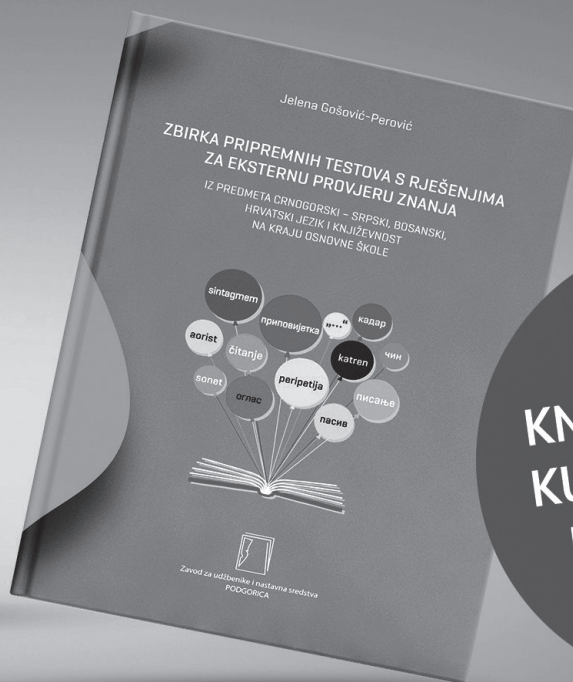
praksama saradnje između srednjoškolskih i visokoškolskih ustanova putem digitalnih alata i primjene novih praksi digitalne tranzicije između nivoa u obrazovnim sistemima.

O. Đ.

Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
PODGORICA

Priprema osnovaca za EKSTERNU PROVJERU ZNANJA

KNJIGE MOŽETE
KUPITI U NAŠIM
KNJIŽARAMA

Podgorica: Novaka Miloševa 36, Moskovska 98 | Bar: Jovana Tomaševića 3
Nikšić: Danila Bojovića bb (Filozofski fakultet) | Bijelo Polje: Obala Lima bb

URUČENE NAGRADE STUDENTIMA ZA NAJBOLJE STARTAP IDEJE

ZA PROJEKAT „MLADO SRCE POVEZUJE“ TRI HILJADE EURA

• Prvonagrađeni je Abedin Orahovac sa Ekonomskog fakulteta, drugu nagradu u vrijednosti 2.000 eura zavrijedio je student Biotehničkog fakulteta Filip Bušković za projekat „Toz - očistimo svoje dvorište“, a treća nagrada, 500 eura, pripala je studentima Arhitektonskog fakulteta Sari Stijepović i Ognjenu Mandiću za idejni projekat „EkoBaust - Reciklaža građevinskog otpada za održivu izgradnju“

Nagrade studentima za tri najbolje startap ideje nagradnog konkursa Kancelarije za razvoj karijere i cjeloživotno učenje Univerziteta Crne Gore (UCG), uz podršku Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore i Fondacije „Čini dobro“, svečano su uručene u Rektoratu UCG.

Rektor prof. dr **Vladimir Božović** uručio je prvu nagradu u vrijednosti 3.000 eura studentu Ekonomskog fakulteta **Abedinu Orahovcu** za projekat „Mlado srce povezuje“.

U njemu je predstavljena platforma koja stvara most između generacija, transformišući živote starije populacije u Crnoj Gori. Povezivanje je srž platforme i predviđeno je da se putem algoritama efikasno spajaju starije osobe sa odgovarajućim pružiocima usluga, uzimajući u obzir lokaciju, interesovanja i potrebe. Zamisao je da ovaj inovativni pristup omogući spontane veze i podršku korisnicima kroz raznolike usluge, poput lakog postavljanja zahtjeva za razne namirnice, lijekove i ostale potrepštine, kao i upotrebom aplikacija za očuvanje zdravlja.

Drugu nagradu u vrijednosti 2.000 eura studentu Biotehničkog fakulteta **Filipu Buškoviću** za projekat „Toz - očistimo svoje dvorište“, uručio je koordinator službe za kredite i garancije Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore **Spasoje Vujošević**.

On smatra veoma značajnim sprovođenje ovog konkursa, naročito u

kreiranju ambijenta u kojem će se pojedinci, a prije svega mladi ljudi osjećati komforno prilikom pokretanja sopstvenog biznisa.

Idejni projekat „Toz“ se bavi prikupljanjem, obradom, redizajniranjem i kreiranjem nove vrijednosti otpada od kafe. Pojedinaac može prikupljanjem taloga od kafe koji sam proizvede, kao i kupovinom proizvoda nastalih obradom kafe, da doprinese datoj tranziciji, čime bi se doprinijelo stvaranje novih radnih mjesta i održivijoj budućnosti. Kafa će se obrađivati mokrom i suvom frakcijom. Mokra frakcija podrazumijeva kompostiranje ostataka kafe, čiji će rezultat biti pravljenje đubriva za baštanske biljke, dok suva frakcija podrazumijeva proces obrade kafe i krajnji rezultati predstavljaju predmeti različite upotrebnosti, od kojih bi se dobijali nakit, tanjirići, šoljice, ukrasni

predmeti i suveniri.

Izvršna direktorica Fondacije „Čini dobro“ mr **Marija Jovović** uručila je treću nagradu, u vrijednosti 500 eura, studentima Arhitektonskog fakulteta **Sari Stijepović** i **Ognjenu Mandiću** za idejni projekat „EkoBaust - Reciklaža građevinskog otpada za održivu izgradnju“.

Ona je čestitala Centru za razvoj karijere i cjeloživotno učenje, te inicijative poput ove ocijenila kao dobar način da se studentima pokaže da neko brine o njima kada je riječ o formalnom, ali i o neformalnom obrazovanju.

Vizija poslovanja trećeplasiranog idejnog projekta fokusirana je na uspostavljanje održivog procesa recikliranja građevinskog otpada, s posebnim akcentom na materijalima poput cigli, opeka, betona i njima srodnih. Prezentirani cilj je smanjenje emisija CO2 i stvaranje kvalitetnih materijala iz recikliranog građevinskog otpada. Kroz ovaj proces se planira stvaranje ekološki prihvatljivih alternativa konvencionalnim građevinskim materijalima, pridonoseći smanjenju negativnih uticaja na sredinu. Ovaj startap planira uspostaviti postrojenje koje će efikasno obrađivati i transformisati građevinski otpad, pružajući građevinskoj industriji mogućnost da koristi održive materijale.

Menadžer Centra za razvoj karijere i cjeloživotno učenje UCG **Ivica Todrović** izrazio je uvjerenje da će sprovođenje projekata biti uspješno, ističući da su vrata Centra i Univerziteta širom otvorena za nove inicijative. Veliku zahvalnost uputio je partnerima, uz nadu da će zajedničkim naporima nadograđivati projekte ovog ili sličnog tipa.

O. Đ.

UNIVERZITET CRNE GORE

PET DECENIJA POSTOJANJA SVJETIONIKA ZNANJA

Biće organizovan veliki broj naučnih, kulturnih i umjetničkih programa, kroz koje će fakulteti UCG, instituti i studentske organizacije predstaviti viziju i put smislenijeg i humanijeg života zajednice

Pod sloganom „Futurum“ Univerzitet Crne Gore (UCG) ove godine obilježava 50 godina rada i razvoja, saopštili su iz najveće akademske ustanove i jedinog državnog univerziteta u zemlji.

Tim povodom biće organizovan veliki broj naučnih, kulturnih i umjetničkih programa, kroz koje će fakulteti UCG, instituti i studentske organizacije predstaviti viziju i put smislenijeg i humanijeg života zajednice. „U fusnotama političkog, socijalnog i ekonomskog života Crne Gore, nadamo se da će takav poduhvat biti pročitao kao jedinstvena snaga Univerziteta da oplemeni i osnaži društveno biće zemlje, i time u potpunosti ispuni svoju istorijsku misiju“, ističu iz Rektorata.

„Iako je u galaksiji univerziteta – civilizacijskih svjetionika nauke, slobode istraživanja i širenja znanja – UCG mlada zvijezda, njegova pojava u koordinatnom sistemu istorije Crne Gore izvjesno predstavlja tačku prekretnicu u postupku modernog oblikovanja i emancipacije crnogorskog društva“, navodi se u saopštenju.

Vizija obrazovnog, privrednog i kulturnog razvoja Crne Gore očvrsla je kroz institucionalno zavještanje aprila 1974. godine. Tada su tri fakulteta, **Ekonomski, Tehnički i Pravni**, dvije više škole, **Pedagoška akademija i Viša pomorska škola** i tri naučna instituta, **Istorijski, Poljoprivredni i Institut za biološka i medicinska istraživanja**, usvojili **Sa-moupravni sporazum o udruživanju u Univerzitet u Titogradu**. Iz te iskre, za ovih pet decenija, razvila se snažna akademska porodica UCG, koju danas čine **22 fakulteta i instituta**, ali i desetine hiljada domaćih i stranih studenata. Upravo su to oni koji u Crnoj Gori i širom svijeta s ponosom prenose naučne istine i znanja, stečene na Univerzitetu.

Stoga, UCG će svoj pedeseti rođendan proslaviti oživljavajući uspomene na pregnuća svojih osnivača, posebno ističući rezultate koji su uticali na napredak zajednice u cjelini. Istovremeno, u skladu sa suštinom svog imena, a na temelju sveobuhvatnosti datog društvenog zadatka u prostoru i vremenu, Univerzitet će osvjetliti i perspektive budućeg razvoja Crne Gore.

O. Đ.

ODGOVOR NA MANJAK EMPATIJE PREMA STARIJOJ POPULACIJI

Da su siromaštvo, usamljenost, nedostatak servisa podrške i neprilagođen odnos društva prema starijim osobama među rastućim problemima u Crnoj Gori, **Abedin Orahovac** saznao je čitajući novinski članak. Kako kaže, tada je osjetio snažnu empatiju i saosjećanje prema starijim građanima Crne Gore.

„Želio sam pronaći način da doprinesem rješavanju ovih problema i pružim podršku starijoj populaciji. Inspirisan potrebama i izazovima koji su identifikovani u članku, rodila se ideja o digitalnoj platformi Mlado srce povezuje“, kazao je on.

„Stariji sugrađani s pravom ukazuju na to da se mladi sve manje angažuju u stvaranju međugeneracijskih veza. Njihove riječi odražavaju teškoće u uspostavljanju komunikacije između različitih starosnih grupa. Kroz povezivanje generacija, podršku i virtuelne aktivnosti, platforma stvara mostove koji pomažu u smanjenju usamljenosti starijih osoba i jačanju zajednice. Ideja je razumjeti njihove potrebe, omogućiti im da dijele svoje životne trenutke, i pružiti im priliku za aktivno učešće u društvu, čime se odgovara na osjećaj otuđenja i nedostatka empatije koji su postali sveprisutni u savremenom društvu“, zaključuje Orahovac.

MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I INOVACIJA

ZA RAZVOJ NAUČNOISTRAŽIVAČKE DJELATNOSTI 660.000 EURA

• Internacionalizacija je jedan od prioriteta rada Ministarstva, zbog čega će se podrška učešću crnogorskih korisnika u EU i međunarodnim programima i projektima istraživanja, razvoja i inovacija, realizovati kroz konkurse za podršku Eureka projektima, kao i učešću u EU programu „Horizont Evropa“ – Stub III Inovativna Evropa

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija je u novom ciklusu podrške razvoju naučnoistraživačke djelatnosti izdvojilo 660.000 eura, saopšteno je iz tog Vladinog resora.

Donijeta je odluka o raspisivanju konkursa za sufinansiranje naučnoistraživačke djelatnosti u 2024. godini u ukupnom iznosu od 420.000 eura, zatim odluka o raspisivanju konkursa za sufinansiranje učešća u Eureka projektima u 2024. godini sa 190.000 eura i odluka o finansijskoj pomoći u EU Okvirnom programu za istraživanja i inovacije „Horizont Evropa“ – Stub III Inovativna Evropa u ukupnom iznosu 50.000 eura.

Konkurs za sufinansiranje naučnoistraživačke djelatnosti u 2024. godini biće raspisan u 11 tačaka, koje se odnose na: Unapređenje infrastrukture za naučnoistraživački rad – nabavka opreme, alata i potrošnog materijala; Učešće u EU programu za istraživanje i inovacije Horizont Evropa;

Učešće u programu IAEA tehničke saradnje; Učešće u IC-GEB i EMBL/EMBO aktivnostima; Sufinansiranje troškova po osnovu mobilnosti istraživača; Sufinansiranje istraživača koji su završili doktorske studije u 2023. godini; Sufinansiranje učešća na naučnim skupovima; Stimulisanje objavljivanja u časopisima sa otvorenim pristupom; Podrška uređivanju naučnih časopisa; Sufinansiranje organizovanja naučnih skupova u Crnoj Gori; i Aktivnosti promocije nauke i istraživanja.

Internacionalizacija je jedan od prioriteta rada Ministarstva, zbog čega će se podrška učešću crnogorskih korisnika u EU i međunarodnim programima i projektima istraživanja, razvoja i inovacija, realizovati kroz dva konkursa - jedan za podršku Eureka projektima, a drugi za podršku učešću u EU programu „Horizont Evropa“ – Stub III Inovativna Evropa.

Konkurs za sufinansiranje učešća u Eureka projektima u 2024. godini biće

Raspisan konkurs za sufinansiranje naučno-istraživačke djelatnosti u 2024. godini

raspisan u dvije programske linije. Eureka je evropska mreža za finansiranje tržišno orijentisanih projekata istraživanja i razvoja s ciljem jačanja evropske konkurentnosti kroz podršku preduzetništvu, istraživačkim centrima i univerzitetima. Ove godine podrška uključuje klasične projekte umrežavanja, čija je pojedinačna vrijednost 30.000 eura godišnje, odnosno

do 90.000 za tri godine. Međutim, ključna novost ovog instrumenta odnosi se na ciljanu podršku kroz drugu liniju konkursa, a to je Multilateralni Eureka poziv za Zapadni Balkan u kojem pored Crne Gore, učestvuju Albanija, Austrija, Francuska, Mađarska, Srbija i Turska, a gdje je vrijednost podrške na godišnjem nivou po projektu do 50.000 eura, odnosno do 150.000 eura za tri

godine.

Predmet konkursa za sufinansiranje učešća u EU Okvirnom programu za istraživanja i inovacije „Horizont Evropa“ – Stub III Inovativna Evropa je podrška pripremi projektnih prijava za učešće u pozivima: Evropskog savjeta za inovacije (European Innovation Council – EIC): Pathfinder, Transition, Accelerator (faza I, faza II); Evropskih inovacionih sistema (European Innovation Ecosystems – EIE), i Evropskog instituta za inovacije i tehnologiju (European Institute for Innovation and Technology – EIT).

Visina podrške po pojedinačnom projektu varira u odnosu na vrstu poziva, a iznosiće do 20.000 eura.

Taj resor poziva naučnoistraživačku i inovacionu zajednicu, kao i drugu zainteresovanu javnost da iskoriste mogućnosti koje pružaju ovi konkursi i da se zajedno podstiče razvoj nauke i inovacija u Crnoj Gori. **O. Đ.**

CRNA GORA ZAPOČELA NOVI CIKLUS IZRADE STRATEGIJE PAMETNE SPECIJALIZACIJE

OBUKA O DIZAJNU VAŽNOG DOKUMENTA

• Naredni korak je analiza konteksta i proces konsultacija sa predstavnicima državne uprave, ali i različitim djelovima institucionalnog okvira za S3

Crna Gora je započela novi ciklus strateškog planiranja pametne specijalizacije održavanjem dvodnevne obuke na temu dizajna ove strategije. Događaj je održan u prostorijama Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija uz podršku **Domena Boleta**, eksperta za ko-kreaciju inovacionih ekosistema i transfer znanja.

Kako Crna Gora ima potpuno razvijen i operativan institucionalni okvir za implementaciju ove strategije, kao poseban tim za pametnu specijalizaciju u okviru Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, cilj obuke bio je da se na početku procesa

planiranja osnaže kapaciteti i znanje tima, ali i Međuinstitucionalne S3 grupe i inovacionih

radnih grupa, u cilju kvalitetne pripreme Mape puta za izradu strategije, kao i što efikasnijeg

sprovođenja aktivnosti planiranja novog strateškog ciklusa.

Naredni korak je analiza konteksta i proces konsultacija sa predstavnicima državne uprave, ali i različitim djelovima institucionalnog okvira za pametnu specijalizaciju, koja će rezultirati izradom Mape puta, nakon čega će javnosti biti prezentovan ovaj plan i upućen poziv za aktivno učešće u narednim fazama.

Crna Gora je predvodnik ovog procesa u regionu proširenja i susjedstva – prva je zemlja van EU koja je usvojila Strategiju pametne specijalizacije 2019. godine, prva je

primijenila i usvojila Okvir za implementaciju ove strategije i uradila prvu eksternu evaluaciju za period 2019-2022, a već otpočinje i naredni ciklus planiranja. U periodu 2019-2022. u pametnu specijalizaciju je uloženo 72,6 miliona eura, a izrada Izvještaja za 2023. godinu je u toku.

Podsjećamo da je ministarka prosvjete, nauke i inovacija prof. dr **Andela Jakšić-Stojanović** tokom zvanične posjete Briselu u decembru prošle godine najavila početak dizajn faze za Strategiju pametne specijalizacije. **O. Đ.**

PROMOVISANA ZBIRKA PRIPREMNIH TESTOVA S RJEŠENJIMA ZA EKSTERNU PROVJERU ZNANJA IZ PREDMETA CRNOGORSKI – SRPSKI, BOSANSKI, HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST NA KRAJU OSNOVNE ŠKOLE

POMOĆ UČENICIMA DA UVJEŽBAJU I PRODUBE SVOJE ZNANJE

- Zbirka nudi velike mogućnosti. Mnogo je pitanja različitih po formi i nivou zahtjevnosti
- Ponuđena dobra sistematizacija gradiva sa odličnim primjerima i tekstovima, bilo da se radi o umjetničkim ili neumjetničkim

Zbirka pripremljenih testova s rješenjima za eksternu provjeru znanja iz predmeta Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost na kraju osnovne škole, autorke mr **Jelene Gošović-Perović**, koju je Zavod za udžbenike i nastavna sredstva – Podgorica objavio krajem prošle godine, biće veoma korisna učenicima i pomoći će im da se uspješnije pripreme za tu provjeru znanja, ali i za nastavak školovanja, istaknuto je na promociji ove knjige u Podgorici.

Kako je u uvodnom izlaganju istakla urednica izdanja i moderatorica večeri **Biljana Miranović**, izdavanjem zbirke testova u čijoj su osnovi razvoj čitalačke i matematičke pismenosti, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva nastoji da učenicima i učenicama omogući da koriste i primijene znanje i vještine za rješavanje zadataka i problema.

Ona je podsjetila da je Zavod ranije objavio Zbirku testova za provjeru znanja iz matematike za učenike viših razreda osnovne škole, kojom je obuhvaćeno gradivo od V do IX razreda, svi zadaci su postupno i detaljno

riješeni, a mnogi su dodatno pojašnjeni grafičkim ilustracijama.

„Namjera naše izdavačke kuće jeste da se ove zbirke testova koriste u učionici i van nje, kao dio svakodnevnog učenja i podučavanja. Nije nam namjera 'vježbanje testa', već izlaganje učenika i učenica različitim resursima učenja kako bi proširili svoja iskustva učenja. Da bi učenici i učenice riješili zadatak, važno je da znaju koja znanja i vještine su im potrebni kako bi došli do pozitivnog ishoda“, istakla je urednica **Miranović**.

SADRŽAJ VJEŠTO USKLAĐEN SA PREDMETNIM PROGRAMOM

Recenzentkinja mr **Vera Mićunović**, inače profesorica crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti u OŠ „Olga Golović“ u Nikšiću, ocijenila je da Zbirka nudi velike mogućnosti. Kako je kazala, autorka je uspješno i vješto uskladila njen sadržaj sa važećim predmetnim programom za osnovnu školu u domenu razrade sadržaja,

Sa promocije

ispunjavajući standarde koji se odnose na psihološke karakteristike, zahtjeve iz didaktičko-metodičke oblasti, kao i jezičko-stilske osobenosti udžbeničke literature.

Ona je navela da svaki od 15 testova sadrži zadatak posvećen pisanju sastava i 19 zadataka iz ostalih oblasti, ukupno 300 model zadataka planiranih prema šemi testova s eksterne provjere znanja.

„Mnogo je pitanja različitih po formi i nivou zahtjevnosti, odnosno složenosti zahtjeva i obuhvataju se osnovni, srednji i napredni nivo. To će doprinijeti održavanju pažnje učenika i dodatno ih motivisati za rad. Pored manjeg broja pitanja zatvorenog tipa u kojima su ponuđeni odgovori i traži se prepoznavanje tačnog, čime se angažuje samo pamćenje, Zbirka sadrži veliki broj pitanja i zadataka koji mogu angažovati više misaone procese učenika, zadataka koji traže razumijevanje, analizu, argumentaciju, kao i kreativnost u stvaranju novog teksta i primjenu naučenog“, kazala je recenzentkinja **Mićunović**.

Prema njenim riječima, ponuđeni materijal omogućava širu i dublju analizu umjetničkih u neumjetničkim tekstovima i mimo ponuđenih zadataka koji će doprinijeti kompletnoj

pripremi za testiranje i omogućiti trajnija znanja pred odlazak u srednju školu.

„Ova zbirka će pomoći učenicima da uvježbaju, prodube svoje znanje, razvijaju jezičku kulturu i sistematizuju gradivo savladano u osnovnoj školi, pripremajući se za eksternu provjeru znanja i dalje obrazovanje“, zaključila je ona.

Profesorica crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti u OŠ „Božidar Vuković Podgoričanin“ **Jelena Vojinović** ocijenila je da je u ovom nastavnom materijalu ponuđena dobra sistematizacija gradiva sa odličnim primjerima i tekstovima, bilo da se radi o umjetničkim ili neumjetničkim.

ZAHTEJEVI ZA PISANJE SASTAVA POKRETAČKI I INSPIRATIVNI

„Zadaci u ovoj zbirci su postavljeni tako da se na njih može odgovoriti korišćenjem znanja, vještina i sposobnosti, a ne pogađanjem. Zahtjevi kod sastava su krajnje pokretački, inspirativni. To je ono što učenicima treba da bi došli do ideje“, istakla je ona i dodala da su djeca kojoj je davala da odrade ovakve testove bila zainteresovana i oduševljena spoznajom da se osim zadataka u

ovoj zbirci nalaze i slike u boji, razni neumjetnički tekstovi iz kojih su mnogo saznali o istoriji, dalekim zemljama i njihovim običajima, kao i samom stanovništvu.

„Ova zbirka posebno može koristiti kolegama koji tek počinju da rade. Do sada su testove za eksternu provjeru znanja učenici pretežno preuzimali sa sajta Ispitnog centra, i bilo je potrebno osvježenje ovog tipa“, zaključila je profesorica **Vojinović**.

Autorka mr **Jelena Gošović-Perović** je naglasila da joj je podsticaj za pripremu ove zbirke bila želja da nešto uradi za svoje i druge škole. Kako je navela, dešava se da učenik koji ima peticu u školi dobije četvorku na eksternoj provjeri znanja, iako to nije prava slika njegovog znanja.

Ona je ocijenila da je rad na ovom materijalu u saradnji sa uredničkim timom i recenzentkinjama i recenzentima bio temeljan i istrajan. Svaki zadatak je pažljivo osmišljavan.

I u diskusiji koja je zatim uslijedila ukazano je na kvalitet i važnost ove zbirke.

Ova prezentacija bila je i promocija kreativnih prosvjetnih radnika/radnica, entuzijasta, te radoznalih i vrijednih učenika koji ulivaju nadu u kvalitet obrazovanja. **Lj. V.**

PRIPREMA ZA TESTIRANJE I DALJE ŠKOLOVANJE

Na promociji su govorili i učenik **Filip Nikić** i učenica **Anđela Đikanović iz OŠ „Vladimir Nazor“ u Podgorici. Oni su veoma pozitivno ocijenili ovaj nastavni materijal.**

„Zbirka nam pomaže da se dobro pripremimo ne samo za eksternu provjeru znanja, već i za dalje školovanje. Oduševljen sam raznovrsnošću zadataka koje ona sadrži. Mnogo mi se dopalo što su na kraju data rješenja koja nam omogućavaju da provjerimo svoje znanje“, ocijenio je učenik **Nikić**, dodajući da je već uradio 13 testova.

„Dok sam vježbala zadatke, shvatila sam koliko je ova zbirka značajna i koliko može da pomogne učenicima da se lakše pripreme za eksternu provjeru znanja, a time i sigurniji upis u srednju školu. Kroz 15 testova ponuđeni su nam zadaci različite težine iz oblasti koje smo učili u osnovnoj školi. Dok sam radila test za testom, bila sam podstaknuta da se vratim na staro gradivo. Posebno su mi bile zanimljive ilustracije, fotografije, te lijep dizajn ove zbirke. Likovni materijali su mi pomogli u izradi zadataka i podstakli me na razmišljanje. Na kraju testova zadata je tema za sastav sa zahtjevima koji mnogo pomažu u pisanju“, kazala je je **Anđela Đikanović**.

U KNJIŽARI ZAVODA ZA UDŽBENIKE PROMOVISANA KNJIGA „ZELENA KRAVA“ JELENE VUKIĆ

DJELO SOFISTICIRANOG IZRAZA

• Na kraju večeri obratila se i autorka, koja je izrazila oduševljenje zbog činjenice da su „Zelenu kravu“ za kratko vrijeme zavoljeli mnogi čitaoci

U prepunoj knjižari Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva u Podgorici održana je promocija knjige „Zelena krava“ autorke **Jelene Vukić**, jednog od pobjedničkih naslova na prošlogodišnjem konkursu za vanudžbeničku literaturu.

Ilustratorica izdanja **Marijana Simonović** pričala je o svom iskustvu rada na ovoj knjizi namijenjenoj djeci i mladima.

„Ovo je za mene posebna prilika i veliko zadovoljstvo da se upravo u Zavodu, a time i na velikoj sceni, predstavim ovako lijepom i vrijednom knjigom za djecu. Rijetka je čast i privilegija saradivati sa tako divnom autorkom kakva je Jelena Vukić. Nije bilo teško oživjeti sve te likove, pošto su oni u samom tekstu već bili odlično okarakterisani. Čim sam dobila materijal, znala sam na koji ću ga način pretočiti u ilustracije“, naglasila je ona.

Pjesnikinja i književna kritičarka **Jovanka Vukanović** istakla je kako joj je bila čast biti članica žirija koji je donio odluku o nagrađivanju „Zelene krave“.

„Izborom ove knjige u kategoriji literature za djecu, te zbirke poezije ‘Podzemne vode’ **Radomana Čečovića** u kategoriji za odrasle, pokazali smo da smo se opredijelili za zaista kvalitetne rukopise. A izabrali smo ih upravo jer smo i te kako imali šta izabrati. Ovim konkursom Zavod za udžbenike jača svoj status nukleusa ovdašnje izdavačke djelatnosti, i kada je u pitanju književnost za djecu, ali i za odrasle. Kad je riječ o ‘Zelenoj kravi’, imamo djelo veoma sofisticiranog izraza. Bez napadne pedagogije i unaprijed fiksiranih etičkih pravila, ovi stihovi nude vedre slike raznoraznih životnih situacija. Prizvuk naravoučenija na kraju svake poeme samo je prirodni podsjetnik na sve te situacije u kojima se možemo naći, a koje će, zavisno od našeg ponašanja, u neku ruku biti opredjeljujuće za naše stavove prema

drugima“, kazala je ona.

SPOJ RAZLIČITIH KNJIŽEVNIH RODOVA

Prisutnima se obratila i univerzitetska profesorica i pjesnikinja **Svetlana Kalezić-Radonjić**, autorka predgovora za knjigu „Zelena krava“.

„Ovo nije samo knjiga za djecu, nego i za odrasle. Posebna je prije svega po tome što ćete u ovim pjesmama uvijek pronaći i neki događaj, pa će držati pažnju i najmlađima, iako je u poetskoj formi. Ovdje imamo spoj različitih književnih rodova, što podsjeća na život sam, jer svi mi nekako u svojim životima imamo dramu, imamo razne događaje, a imamo i osjećanja povodom svega toga“, navela je ona, dodajući: „Poseban kvalitet ove knjige jeste vedrina, što je i poseban kvalitet dječjeg svijeta. Vedrina, koju najčešće ispoljavaju djeca, predstavlja protivtežu onom osjećanju tragizma na koji smo mi odrasli navikli u svakodnevnom životu. Još jedan od kvaliteta ove izuzetne knjige ogleda se u odustajanju od nekih tradicionalnih pouka na koje smo navikli u književnosti. Pouke koje se ovdje pojavljuju izuzetno su atipične, zato što vas uče da posmatrate život šire od onoga čemu su dosad možda učile pjesme, priče i dramski tekstovi.“

POZIV U SVIJET MAGIJE

Profesorica **Svetlana Jovetić-Koprivica**, takođe članica konkursnog žirija, kazala je da

se od svake pjesme iz „Zelene krave“ može napraviti vrhunski crtani film.

„U tome je njena magija. Ova knjiga je svojevrsni poziv u svijet magije: ‘Uzmi me i hajde da idemo zajedno u avanturu.’ Jelena umije da svojim stihovima i motivima zadrži pažnju djeteta, jer su izuzetno dinamični, sve vrca od razigranosti. Vjerujem da se svako od nas rađa s nekom vrstom lirskog identiteta, te je to još jedan razlog zbog kojeg će ritam ovih pjesama i te kako odgovarati svim čitalačkim uzrastima“, istakla je ona.

Na kraju večeri obratila se i autorka, koja je izrazila oduševljenje zbog činjenice da su „Zelenu kravu“ za kratko vrijeme zavoljeli mnogi čitaoci.

„Nadam se da će ova knjiga, prije svega, izazvati osmijeh na licu svima koji je budu čitali. Inspiraciju za knjigu tražila sam u najobičnijim, svakodnevnim stvarima. Time želim da djeci približim stvaralački proces, da ga donekle demistifikujem. Time što je krava zelena, željela sam da poručim da smo svi mi međusobno drugačiji, ali da se svaka vrsta razlikovanja može ublažiti kada imaš prijatelja, ili bilo koju vrstu ljubavi. Nadam se da će svi u ovoj knjizi naći ponešto za sebe, uprkos različitom doživljaju svijeta“, zaključila je ona.

Književno veče uveličale su učenice OŠ „Oktoih“ **Hristina i Nikolina Čelebić**, koje su recitovale stihove iz „Zelene krave“, te mlada flautistkinja **Jelena Jovanović** iz muzičke škole „Vasa Pavić“.

N. N.

PROMOVISANA ZBIRKA PJESAMA „PODZEMNE VODE“ RADOMANA ČEČOVIĆA

POEZIJA BEZ KOMPROMISA

U centralnoj knjižari Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva – Podgorica javnosti je predstavljena zbirka poezije „Podzemne vode“ **Radomana Čečovića**, koja je prošle godine nagrađena na konkursu za vanudžbeničku literaturu.

Osim autora, o knjizi su govorile recenzentkinje **Jovanka Vukanović** i prof. dr **Svetlana Kalezić-Radonjić**, članice konkursnog žirija za dodjelu literarne nagrade, kao i urednica **Nađa Durković**, koja je bila moderatorica večeri.

„U vremenu kad je poezija manje vidna, pa i izdavaštvo, mi smo se u izdavačkim planovima opredijelili da u okviru dvije biblioteke negujemo dobru poeziju. To su biblioteka ‘Mostovi’, te ‘Savremenik’, u kojoj je objavljena i knjiga koju večeras promoviramo“, istakla je Durković, dodajući: „Zbirka ‘Podzemne vode’ je plod poetičkog bijesa, pred sobom i svijetom, kako kaže autor. On piše poeziju bez kompromisa, tvrdu, amalgamsku, prožetu autorovim sedimentnim čitanjima. U tom amalgamu čitanje-pisanje nastaje pjesma kao jedinstvo različitih elemenata – i vidljivih i onih posredovanih, istorijskih, savremenih, te doživljenih u iskustvu i proživljenih u kulturnom preispitivanju i istorijskoj svijesti.“

POIGRAVANJE S TEORIJOM KNJIŽEVNOSTI

Prof. dr Svetlana Kalezić-Radonjić istakla je da je, kao članica žirija, iz više razloga bila oduševljena kad joj je rukopis zbirke došao do ruku.

„Prvo, oduševila me je šifra rukopisa, ‘A u Londonu muk’, što će biti poznato svim pratiocima fudbala. Onda sam čekala do kraja zbirke da vidim da li će se ostvariti poruka šifre, što se i desilo. Možda muk nije bio u Londonu, ali jeste u nama koji smo čitali zbirku, jer smo ostali zatečeni kvalitetom rukopisa koji je stigao na konkurs. Pogotovu zbog činjenice da je kod literarnih konkursa uobičajena pomama kvantiteta, nasuprot kvalitetu. Zato je čitanje ‘Podzemnih voda’ bilo

svojevrsna poslastica. Zbirka predstavlja nevjerojatno poigravanje s teorijom književnosti. S tim u vezi, ako bi trebalo dati najkraću definiciju ovog djela, to bi bilo: kako od teorije književnosti napraviti pjesmu. Ta vrsta poigravanja nečega što je proučavanje teksta, pa vraćanje tekstu na jedan posve drugi način – tada sam osjetila neobičnu srodnost s autorom. Bila sam, na koncu, duboko dođirnutu ovom poezijom“, navela je ona.

JASNA ESTETIKA

Prema riječima Jovanke Vukanović, uz ovako kvalitetan tekst nije bilo teško donijeti odluku o pobjedniku konkursa.

„To je poezija sa izuzetno jasnom estetikom. Pri prvom čitanju vidjelo se da je riječ o autoru koji je odavno u književnosti, da je stvara i odlično poznaje, te da vrsno vlada savremenim pismom. Na neki način krenete u trku s tekstom, a onda autor majstorski skrene u neki rukavac, da bi se nenadano došlo do spasosne poente. Čečovićeva poezija je prilično distrakovana, i motivski i tematski, tako da morate dobro pratiti sve putokaze, jer imamo posla s poezijom koja i te kako traži pažnju“, ocijenila je ona.

Na kraju, Čečović je ukazao da mu je drago što mu je baš Zavod objavio knjigu i što u njegovoj knjižari ima priliku da je premijerno predstavi.

„Ova knjiga pjesama je, prije svega, neka moja biografija, odnosno neko moje čitalačko iskustvo, koliko je to moguće razdvojiti od biografije, a tu su i te takozvane pozajmljene biografije. Ova knjiga je jedan algoritam, a mislim i da svi stvaraoci teže tome da sačinje algoritam koji ima težnju da postane biće. Da književni tekst, na neki način – oživi“, naglasio je on, te zahvalio likovnom umjetniku **Abazu Dizdareviću**, „koji je saučestvovao u kreiranju ove knjige“, budući da su fotografije njegovih umjetničkih instalacija sastavni dio „Podzemnih voda“.

N. N.

RAZGOVOR S KNJIŽEVNIKOM RADOMANOM ČEČOVIĆEM, LAUREATOM LITERARNE NAGRADE ZAVODA ZA UDŽBENIKE

POLOŽEN PJESNIČKI ISPIT

• Voda je simbol životnosti, vitalizma, opstanka, svjetlosti, a podzemne vode su nositeljke negativne energije, nekog rušilačkog, htonskog, gotovo arhetipskog bijesa, koji ne samo da je duboko u zemlji, već je i u čovjeku

Šta za Vas predstavlja činjenica da se pobjednik literarnog konkursa Zavoda za udžbenike?

Znači mnogo. Znači, nije mala stvar postati autor ustanove sa takvom izdavačkom i prosvjetnom tradicijom. Činjenica da je baš moj rukopis pobijedio na anonimnom konkursu za mene je i te kako bitna. Ta „pobjeda“ me je nekako stvaralački ohrabrila i osnažila. Sada se, da znate, od mene neće moći živjeti.

Šta je prevagnulo kod odluke da se prijavite na konkurs?

Izazov. Prevagnuo je izazov. Taman sam svodio račune sa rukopisom kad sam saznao za konkurs. Nije bilo baš svejedno javiti se. Pjesnički ego mogao je vrlo lako da strada. Još kad imate u vidu da povjeravate na ocjenu rukopis žiriju u koji zaista vjerujete. Osjećao sam se kao na pjesničkom ispitu. Koji sam na kraju položio, čini mi se.

Zbog čega smatrate da je taj put dobar za afirmisanje novih književnih djela i stvaralaca?

Razloga je nekoliko. Prvi je anonimnost konkursa. Dakle, objektivnost – u centru izbora je tekst, a ne autor. Drugi razlog su izuzetni urednici koji znaju šta je knjiga, što u izdavačkoj današnjici nije slučaj. Pomenuo bih urednicu „Podzemnih voda“ **Nađu Durković**, čiji je odnos prema stvaranju knjige svojevrsna filozofija. Biti

sa njom u procesu nastanka knjige stvaralačkije je od pisanja. To je spoj profesionalizma i metafizike. Svega onoga čega, bijim se, više nema. I treći razlog je odlična promocija koju obezbjeđuje Zavod. Za pisca koji tek počinje, čini mi se, ovo su tri ključne stvari.

Nagrađena knjiga nosi naslov „Podzemne vode“. Recite nam nešto o njegovoj simbolici.

Ta sintagma „podzemne vode“ simbolički je utemeljena u onoj dijalektičkoj konfliktности između subjekta i objekta. Voda je simbol životnosti, vitalizma, opstanka, svjetlosti, a podzemne vode su nositeljke negativne energije, nekog rušilačkog, htonskog, gotovo arhetipskog bijesa, koji ne samo da je duboko u zemlji, već je i u čovjeku. Mnogo je toga u ovoj knjizi tuđeg, pozajmljenog, najčešće izvučeno iz čitanja, nešto je doživljeno, a sve je konstruisano sa namjerom da mnogo više sugeriše nego

što će eksplicitno da znači. A možda, na kraju krajeva, neka posebna simbolika i ne postoji.

Prof. dr Svetlana Kalezić-Radonjić ocjenjuje kako svojim novim pjesmama rušite ustaljene pjesničke kovencije i izazivate čitaoca da izađe iz „sigurne zone“. Koliko je bilo zahtjevno zaobilaziti utabane staze i nametati vlastitu, pomalo i buntovničku perspektivu?

Znači, ja sam sklon da umjetnost vidim kao spoj tri ambicije: provokacije, pokretanja teme i dijaloga. Trudio sam se da baš te tri sile, stilski uobličene, odrede ono što je ideološka i poetička bit „Podzemnih voda“. Međutim, ne znam da li je, poslije iskustva koje nam je priredila avangarda, moguće biti u bilo kakvoj čitalačkoj sigurnoj zoni. A da ne govorimo o postmoderni

ZADATAK ČITAOCIMA

Koje Vas to teme i motivi okupiraju u ovoj zbirci? Pojasnite nam malo strukturu knjige, odnosno izdijeljenost u cikluse, čiji se nazivi doimaju bremeniti značenjem?

Mene fasciniraju građevine, gradilišta, skele, nacrti, sheme, projekti, planovi, majstori (veliki i mali), šegrti, temelji, zavičaj, voda, istorija, porodica, politika, književnost – to čudo stvaranja. I svega je toga, nekako, u ovoj knjizi. A ostalo, smisao ciklusa i semantičku bremenitost njihovih imenovanja, ostavićemo kao zadatak čitaocima. Da stvaranje bude potpunije.

Umjetnost, a samim tim i književnost, čovjeku je potrebna da ga brani od konačnosti i od besmislenosti. A „car je go“ još od prve grafeme kojom je čovjek pokušao da da neki zaključak o sebi i svijetu koji ga okružuje. Da li je današnji car neoliberalni kapitalizam koji od čovjeka veoma uspješno izgrađuje potrošača po imperativnosti profita, ili neka druga sila, pitanje je drugog reda. Da se malo našalimo sa Kafkom – nadživjeće nas monetarni interes. Ili mi se to samo čini.

Na kraju, recite nam nešto o bogatoj opremljenosti ovog izdanja – koliko ste zadovoljni korespondencijom likovnog i poetskog izraza?

Legitimni saučesnik u čitalačkom doživljaju „Podzemnih voda“ je i dr **Abaz Dizdarević**, sa fotografijama svojih instalacija. Naravno, urednica je uspjela da od „Voda“ napravi i jedan mali vizuelni spektakl. Izuzetna sugestivnost Abazovih instalacija čini mi se da je ovom tekstu dala značenje više. Kad sada pogledam knjigu, stvarno se pitam da li bi ona bila to što jeste bez ovog vizuelnog izraza. Knjiga je tako opremljena kao da joj je ideja bila da se do potpunosti izbori za status „estetskog predmeta“. Izgleda da joj je uspjelo.

N. N.

koja je, na kraju, igru između tekstova postavila u prvi stvaralački plan. Svakako, hvala recenzentkinji na ocjeni. To je veliki kompliment.

S druge strane, pjesnikinja i književna kritičarka Jovanka Vukanović ukazuje na angažovanost Vaše poetike. Kakav je Vaš stav po pitanju umjetničkog razobličavanja fenomena koji nam kreiraju stvarnost?

Umjetnost može da ukaže, ali mi se čini da ne može da djeluje. Njenu funkciju, kako vrijeme prolazi, sve više smještam u dva konteksta – onaj utješiteljski pred cirkuskim finalom egzistencije i onaj drugi koji se tiče čovjekove samospoznaje, pa i onda kada se jednoga jutro probudi kao Gregor Samsa. Dakle, i dalje sam Ja, ali tvrdokrilac. Ili onaj srećni Sizif koji se vucara niz brdo do kamena koji ga strpljivo čeka.

ĐAČKA strana

PODGORICA, MOJ GRAD

Podgorice, tvoje ulice su prožete dahom vjekova, a svaki kamen tvog starog jezgra svjedoči o veličanstvenoj prošlosti koja te obasjava. Imadoh rijetku sreću da budem tvoj stanovnik i budem dio svega što te čini posebnom i izdvaja od drugih gradova.

Duklja, drevno kraljevstvo koje je utisnulo svoj pečat u tvoje tlo, ostavila je nasljeđe koje živi u svakom zdanju, u svakom koraku koji činiš. Rijeka Morača, tvoja vjerna saputnica, nosi u sebi priče junaštva i izdržljivosti tvojih ljudi. Njeni valovi i danas pjevaju pjesmu o slobodi koja je vjekovima gorjela u srcima tvojih građana. Mostovi koji premošćavaju tvoje vode simbolizuju vezu između tvog ponosnog nasljeđa i dinamične sadašnjosti. Hram Hristovog Vaskrsenja, veličanstveni simbol vjere, uzdiže se iznad tvog grada, čuvajući tajne i snagu koja te hrani. U njegovim zidinama odzvanjaju molitve koje se prepliću s šapatom vjetera, donoseći mir i spokoj. U tvojim trgovačkim ulicama i bulevarima pulsira ritam života, mjesto susreta tradicije i modernosti. Restorani i kafići nude balsam za dušu, spoj ukusa koji priča priču o tvojoj raskošnoj gastronomskoj baštini. Gorica,

tvoja zelena oaza, pruža osvježenje i mir svojim stanovnicima. Mnogobrojni parkovi svjedoče o harmoniji između urbanog života i prirodne ljepote, čineći je srcem gde se susreću tišina prirode i dinamika grada. Stara varoš, sa svojim uskim ulicama i autentičnim arhitektonskim draguljima, čuva duh prošlosti. Svaki kamen njenih kaldrma nosi priču o vjekovima koji su oblikovali tvoj karakter. Tu se prošlost i sadašnjost prepliću, stvarajući jedinstvenu atmosferu koja odiše nostalgичnom ljepotom. Podgorice, ti si grad koji izranja iz vremenske magle, čvrsto ukorenjen u tlu svoje bogate istorije. Tvoje ime odzvanja hrabrošću i snagom tvog naroda, uvijek spremnog da se izbori za slobodu i dostojanstvo!

Neka Dan oslobođenja Podgorice bude podsjećanje na to da si ti kamen temeljac crnogorskog ponosa, da su tvoji građani stubovi snage ovog grada. Neka tvoje ulice uvijek odišu dostojanstvom, jer pripadaju ovom jedinstvenom mjestu!

**Minja Stojadinović, II razred
Srednja građevinsko-geodetska škola
"Ing. Marko Radević", Podgorica**

MOJ GRAD

Podgorice moja mila,
lijepa kao gorska vila,
raširi mi svoja krila
da ja vidim tvoje zore,
tvoje rijeke, tvoje gore.
Da prošetam Ljubovićem,
upijem te cijelim bićem.
Povedi me i do Duklje
da me vratiš kroz vjekove,
da ja vidim pretke naše
što nam davno stolovaše...
Vini mene u visine,
pa da vidim iz blizine
kuću Marka Miljanova,
stare naše ostavštine,
Medun i njegove zidine.
Povedi me do Gorice
da odmorim dušu svoju
gledajući ljepotu tvoju.

Pokaži mi svoje lice,
Moja divna Podgorice!
Dočekaj me kao sina,
kao milog, dragog gosta,
pusti mene da prošetam
kraj Ribničkog, starog mosta.
Podgorice vilo gorska,
naša zvijezdo crnogorska,
tobom moja duša diše i
stihove srcem pišem.
Kad porastem daću sve od sebe,
koliko mogu da proslavim tebe.
Da još nečim možeš da se dičiš,
da na grad iz bajke ličiš!

**Ognjen Andrić VI/5,
OŠ „Štampar Makarije“,
Podgorica**

Poziv čitaocima i saradnicima iz škola za kreiranje Đačke strane

U cilju afirmacije darovitih đaka, nastavnika osnovnih i srednjih škola, kao i stručnih saradnika, a sa željom da širu javnost upoznajemo sa njihovim stvaralaštvom, otvorili smo Đačku stranu. Očekujemo da nam šaljete svoje literarne i likovne radove, a mi ćemo ih redovno objavljivati na portalu kao i u štampanom broju koji izlazi četiri puta godišnje.

Vjerujemo da ćemo kreativnom saradnjom zainteresovati, podsticati i ohrabrivati mnoge stvaraoce da se predstavljaju na našoj stranici.

VOLJENI NIKŠIĆU,

U dubokoj tišini svoje sobe želim da te pozdravim pismom. Nema potrebe za beskonačnim opisima, jer ti, dragi moj Nikšiću, zaslužuješ iskrenost i jednostavnost.

Sjećam se vremena kada sam prvi put, sa nepune dvije godine, zakoračila na tvoje ulice, mala princeza poput ptice koja je pronašla svoje gnijezdo. Ispunjao si me toplinom i obasjavao svjetlošću. Stigla sam prepuna nesigurnosti, straha, ali si me ti brzo prihvatio. Svojim šarmom, ljudima, ulicama i parkovima učinio si me srećnom. Nikšiću, ti si moj drugi dom!

Tvrđava Bedem, tačka na kojoj se spajaju prošlost i sadašnjost, bila je mjesto gdje sam pronalazila utočište od briga svakodnevnog života. Zalasci sunca na jezeru Krupac, sutoni izmaštani na najljepšim slikama, boje koje su se prelivale nebom kao da su platno koje je najbolji slikar oslikao, osvojile su me.

U tim trenucima osjećala sam se kao da sam dio nečeg većeg, dio tvog duha, Nikšiću.

Ne mogu zaboraviti tvoju muziku, onu koja je uvijek bila prisutna u zraku, poput nevidljive niti koja povezuje ljude. Svaki ton, svaki stih odjekivali su u mom srcu. Tvoji ljudi, uvijek spremni za razgovor, šalu, za dijeljenje priča, moja su druga porodica.

Nikšiću, znam da si prošao kroz mnoge izazove. Ekonomske teškoće su ti testirale izdržljivost, ali nikad nijesi izgubio snagu i draž. Nikšićani su pokazali ponos i zajedništvo čuvajući tvoj duh netaknutim.

Zahvaljujem ti za sve što si mi pružio!

**S ljubavlju i poštovanjem,
Magdalena Tešović VIII3,
OŠ „Olga Golović“, Nikšić**

Dara Mihaljević IV-2
Srednja građevinsko-geodetska škola "Ing. Marko Radević",
Podgorica

ĐAČKA strana

NJEGOŠ, PJESNIK SLOBODARSKE MISLI

Njegoš, eho koji u ušima Crnogoraca odzvanja kao himna, kao pjesma bijelog goluba, kao huka vjetra kroz grane maslina. Na pomen riječi Njegoš, Crnogorci uvijek gordo zagrnuramena, namjeste odore i vrhovima prstiju dodirnu ono usijano mjesto na grudima.

Što je to toliko nadrealno, sve-moćno i mitsko u ta tri sloga?! Što ta tri sloga čine te nam se čine višim od nas?! Šećam se moje bake. Nekada lijepe i gorde Crnogorke, a sada blage i pobožne starice, kose upletene u vijenac. Svako veće bi uz slabašni plamen voštane svijeće govorila s Bogom. S kim je ona razgovarala, meni je bila misterija. Ipak, imala sam svoje tumačenje o njenim noćnim razgovorima. Za mene, uvijek je pričala sa visokim čovjekom, mrka brka i oštroga pogleda, odjevenog u crvenu čuju i plave dimlje. Uvijek bi je čekao na lovcenskom kršu, iza dvije karijatide - crnogorske vile. Odmjeravao bi je blagim, ali strogim pogledom, lica naslonjenog na dlan...

Kako je jedan mali dječiji um naslikao ove scene zagonetka je, ali i dalje nas ova pojava navodi na razmišljanje o tome kako jedan čovjek može da nam se učini Bogom. Što to ima vladar Petar što nemaju ni Sokrat, ni Andrić, ni Gete, ni Bodler?!

Njegošu su pitanja o Bogu i egzistenciji bila sporedna. Postavljena su u sjenci pitanja o njegovoj najvećoj

ljubavi, ali i patnji: slobodi i opstanku Crne Gore. Iako je vladika bio vjernik, za njega je presveto bilo samo kršno tlo Crne Gore. Ta država, što je sačinjavala Cetinje sa par okolnih kuća, bila je njegova kolijevka, utočište, grob...

Hijerarhiju njegovih shvatanja najbolje možemo iskazati poznatom dogodovštinom u Italiji. Vladika se, prilikom svojih brojnih putovanja, zadesio u Rimu. Kao počasni gost, poveden je u obilazak Crkve Svetog Petra. Tamo ga je ugostio jedan kaluđer, kome strani gosti nijesu bili nepoznati. Kaluđer ga je sproveo kroz crkvu, međutim, u jednom trenutku je zastao. Odlučio je da cijenjenom gostu pruži zadovoljstvo divljenja najvećem blagu te čabe. Ovo blago, u crnogorskom narodu, bilo je poznato kao "časne verige". Bjehu to lanci kojima je Sveti Petar bio vezan u zatočeništvu, u Jerusalimu. Kaluđer, sav ozaren, izvadi verige iz starog kovčega, te ih pruži vladici, očekujući njegovo divljenje i povinovanje svetom predmetu. Međutim, vladika ih uze, razvuče, te se kratko našali o dužini veriga. Smušeni kaluđer, jedva izustivši, upita vladiku zašto se ne pokori svetom artefaktu.

Crnogorci ne ljube lance, mirno odgovori vladika. Još jednom, Njegoš je prevazišao svetinje i ljude, ali ne onaj oholi i sebičan način kao Sifis i Tantal, već kao pravi, ponositi vladar. Petar II je prije uloge ratnika i

vladara imao ulogu pjesnika. To je njegova osnovna dužnost i to je ono čime je on ostavio pečat u istoriji. Možda je bio varvarin među vladarima, ali bio je vladar među pjesnicima.

*Neka bude borba neprestana,
neka bude što biti ne može!
...Na groblju će iznići cvijeće,
za daleko neko pokoljenje.*

I cvijeće je izniklo! I ginuo je vladika za Lesendrom, i ginuo je kralj za Skadrom, ali slobodna Crna Gora živi, živi i traje uz duh Njegošev.

Ovaj pjesnik nije narod samo tjerao na borbu. Još jedna od mnogih njegovih zadužbi bilo je i umno i duhovno uzdizanje svog naroda. On nas već vjekovima, nakon svoje smrti, uči i lišava otrovnih jezika, nesloge i krvoprolića. Oslobađa nas kroz svoja djela, dijeleći poruku o pravdi i čojstvu.

*Svak je rođen da po jednom umre,
čast i bruka žive dovijeka.* Njegove riječi odzvanjaju ljubavno, ali i prekorno, poput riječi roditelja. On je otac, a Crna Gora naša majka, te ih moramo slušati, i njihove misli koristiti kao kamen temeljac našega društva.

Rade se cijeli život, pa i sada, nalazi na međi svetog i stvarnog. Objektivno, ovu ličnost ne možemo u potpunosti dokučiti, međutim, možemo potvrditi jedno- slobodarake pjesme Njegoševе dišu u svima nama!

Isidora Koprivica, IV razred

Srednja građevinsko-geodetska škola "Ing. Marko Radević", Podgorica

PUTEVI

Plavo nebo nad jezerskim branama,
sunce umaklo zelenim stranama,
umorni vrapci tjeraju vjetrove
među brdima koji nas dijele.

Isto nebo, sunce, zvijezde koje se po danu skrivaju,
nad vijugavim putevima i motre na nas,
čekajući nekog da napravi korak,
iz sutona spase nepoznati glas.

On uzdiše često kada vidi sliku,
sliku priče koja se budi,
iza plavih sjena, mora visokih,
što vape za nebeskim putevima.

**Elena Stanković
OŠ „Radojica Perović“,
Podgorica**

NIKŠIĆ

Nikšić je grad slavnih junaka,
Nikšić je grad mojih predaka.

Biti Nikšićanka, čast je to
i znati šta je Vučji do.

Grad Radulović Dragana
i velikih megdana.

Šobićem se ponosimo
i njegove pjesme u srcu nosimo.

Pod Trebjesom sunce sija
to je grad Svetog Vasilija.

**Sara Dilas IX razred,
OŠ „Olga Golović“ Nikšić**

Josipa Žarković III-3
Srednja građevinsko-geodetska škola "Ing. Marko Radević", Podgorica

Tamara Zeković II-2
Srednja građevinsko-geodetska škola "Ing. Marko Radević", Podgorica

Dara Mihaljević IV -2
Srednja građevinsko-geodetska škola "Ing. Marko Radević", Podgorica

OŠ „ANTO ĐEDOVIĆ“, BAR

BROJNE VANNASTAVNE AKTIVNOSTI, USPJESI I NAGRADE

• Računarska oprema za kabinete, priznanja za najbolje učenike na takmičenjima i radionice na temu sigurnog interneta i vršnjačkog nasilja

U OŠ „Anto Đedović“ iz Bara protekli mjesec bio je u znaku instalacije nove računarske opreme, profesionalnog usavršavanja nastavnika, obilježavanja važnih datuma u školskom kalendaru, a učenici su iskazali svoja znanja i talenat na raznim takmičenjima.

Zahvaljujući Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija računarska učionica i kabineti opremljeni su sa 33 računara, 18 televizora, 4 laptopa i multifunkcionalnim štampačem.

TAKMIČENJA I USPJESI UČENIKA

Učenici ove škole ostvarili su zapažene uspjehe na informatičkom takmičenju „Dabar“ koje ima cilj promovisanje i razvoj računarstva i informatike. Od 140 učenika škole njih 20 ostvarilo je zapažen rezultat. Na svečanoj dodjeli nagrada na Prirodno-matematičkom fakultetu u Podgorici medaljom su nagrađeni učenici:

Igor Vukčević u kategoriji Kilo dabar, 7. i 8. razred, **Varvara Zaitseva**, u kategoriji Mikro dabar, 3. i 4. razred, kao i **Nemanja Ivanović** u kategoriji Kilo dabar, 7. i 8. razred.

Na skromnoj školskoj svečanosti, upriličenoj 2. februara dodijeljene su diplome i ostalim učenicima koji su ostvarili

zapažen rezultat. To su: **Maša Gvozdrenović, Ivona Martinić, Vasilije Đukić, Zakir Murati, Maksim Šligov, Ilija Sapkov, Vasilije Đukić, Uma Čivović, Sergej Krasiljnikov, Daria Pupović, Georgij Gorbačevskij, Mihail Nikolajev, Sofija Kibinj, Sofija Vasilkov, Luka Gvozdrenović, Manja Knežević, Viktorija Leković i Ahmed Nišić.**

Radom učenika koordinirale su profesorice informatike **Milica Jovanović i Vahida Međedović.**

ZAPAŽENI REZULTATI NA DRŽAVNOM TAKMIČENJU

Izuzetan uspjeh učenici su postigli i na Državnom takmičenju. **Matija Stanišić i Miloš Jokić** sa osvojenih 78, odnosno 77 bodova zauzeli su četvrto/peto mjesto na takmičenju

iz biologije. Njihov mentor je **Dragana Vukčević.**

Andreu Vuković, koja je osvojila četvrto mjesto, za ovo takmičenje iz engleskog jezika pripremala je mentorka **Lidija Ivanković.**

ZNAČAJNI DATUMI

Povodom Međunarodnog dana sigurnog interneta realizovane su brojne aktivnosti pod sloganom „Zajedno za bolji internet“. Program su osmislile profesorice informatike sa tehnikom **Milica Jovanović i Vahida Međedović**, koje su u saradnji sa profesoricom crnogorskog-srpskog, bosanskog i hrvatskog jezika i književnosti **Ljiljanom Milović** realizovale i edukativnu radionicu „Saznaj i razaznaj“.

Posljednje srijede u februaru, na Dan borbe protiv

vršnjačkog nasilja za učenike ove škole Internacionalna policijska organizacija održala je predavanje „I ja sam učesnik u saobraćaju“. U organizaciji NVO „Sistem“ iz Podgorice, te policijske organizacije Crne Gore, a pod pokroviteljstvom Ministarstva rada i socijalnog staranja, istog dana održano je predavanje na temu vršnjačkog nasilja „Da nasilje bude u krizi“.

ZA ZDRAVIJU ŽIVOTNU SREDINU

Rotari klub Bar pokrenuo je projekat pravilnog odlaganja i prikupljanja baterija sa ciljem jačanja svijesti o zaštiti životne sredine. Za potrebe projekta obezbijeđene su posude za odlaganje baterija, koje su postavljene u školi, a učenici su pozvani da donesu stare baterije

i tako doprinesu očuvanju planete.

U saradnji sa Narodnom bibliotekom i čitaonicom „Ivo Vučković“ đaci šestih razreda prisustvovali su promociji dvije knjige u izdanju JU „Muzeji“ Kotor „Arheologija za najmlađe“ i „Korak po korak muzej“.

Najmlađi školari imali su priliku da uživaju u predstavi „Nodi i Pipi u zemlji igračaka“ u režiji i izvođenju dječijeg pozorišta „Moped“.

Posebna pažnja posvećena je I medijskoj pismenosti učenika. „Zašto je važno biti medijski pismen/a“, tema je ogledno-uglednog časa koji su održale u odjeljenjima VII-1 i VIII-1 profesorice Crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti **Svetlana Knežević i Danijela Boljević.**

O. Đ.

LIST CRNOGORSKIH PROSVJETNIH, KULTURNIH I NAUČNIH RADNIKA
IZDAVAČ: ZAVOD ZA UDŽBENIKE I NASTAVNA SREDSTVA – PODGORICA

UREĐUJE REDAKCIJSKI KOLEGIJUM: Ljiljana Vukoslavović, Olga Đuričković i Nikola Nikolić

Veb-sajt: www.zuns.me/prosvjetnirad • <https://www.facebook.com/prosvjetnirad>

UREDNIŠTVO: Ulica Balšića br. 4

Telefon: 020/231-254

E-mail: prosvjetnirad@t-com.me

Štampa: Štamparija „Ostojić“

Prosvjetni rad

